

การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชน
ที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน :
กรณีศึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
**Public Needs Assessment of the Role of Village Committees :
A Case Study of Village Committees in Khok Pho District,
Pattani Province**

ซูไฮมีน ตาและ
Suhaimeen Salah

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of Master of Public Administration**

Prince of Songkla University

2562

การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชน
ที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน :
กรณีศึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
**Public Needs Assessment of the Role of Village Committees :
A Case Study of Village Committees in Khok Pho District,
Pattani Provincee**

ซูไฮมีน ตาและ
Suhaimeen Salah

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of Master of Public Administration
Prince of Songkla University**

2562

ชื่อสารนิพนธ์

การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอ
โคกโพธิ์จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน

ชูไฮมิน สาและ

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....
(ดร.หมายนีย์ ช. บุญพันธ์)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.หมายนีย์ ช. บุญพันธ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณน ไตรจันทร์)

.....กรรมการ
(ดร.อิศรัฎฐ์ รินไชสง)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกดา)
ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	(5)
รายการตาราง	(7)
รายการภาพประกอบ	(8)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	5
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น.....	9
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท.....	25
แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน.....	33
คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	39
แบบแผนการวิจัย.....	41
เครื่องมือในการวิจัย.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติต่างๆ ที่ใช้.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	48
ปัจจัยส่วนบุคคล.....	49
การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน.....	52
การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของ คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน ขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน.....	68
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมินความต้องการจำเป็น ของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี.....	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	83
ประวัติผู้เขียน.....	114

รายการตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนอำเภอ โคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี.....	49
2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน คณะกรรมการด้านอำนวยการ.....	52
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน คณะกรรมการด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน คณะกรรมการด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน.....	57
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน คณะกรรมการด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ.....	60
6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน คณะกรรมการด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข.....	63
7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน คณะกรรมการด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	66
8 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของ คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะกรรมการ ด้านต่างๆ 6 ด้าน.....	69
9 จำนวนและร้อยละของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมิน ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี.....	70

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพที่	
1 บทบาทของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่มีต่อการวางแผนและ พัฒนา.....	19
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework).....	38

ชื่อสารนิพนธ์ การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน ชูโฮมิน สาและ

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการหมู่บ้าน และเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 400 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PNI_{modified})

ผลการศึกษาพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในคณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับแรก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นลำดับแรก รองลงมาคือคณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นลำดับที่ 3 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจเป็นลำดับที่ 4 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขเป็นลำดับที่ 5 และสุดท้ายคือคณะทำงานด้านอำนวยการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้แก่ ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านได้รับการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่หน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นจัดมากขึ้น รวมถึงการให้ความรู้หรือส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นแกนนำในการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสำรวจตรวจสอบความต้องการของประชาชน และรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ที่อาจทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนในการประสานหรือแสวงหางบประมาณ เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ต่อไป

Minor Thesis Title Public Needs Assessment of the Role of Village Committees : A Case Study of Village Committees in Khok Pho District, Pattani Province

Author Suhaimeen Salah

Major Program Public Administration

Academic Year 2018

ABSTRACT

The objectives of the study were to assess the actual role and expected role of village committees, and to conduct a needs assessment of the role of village committees in Khok Pho District, Pattani Province. The subjects were 400 people in Khok Pho District, Pattani Province. Data were collected using a questionnaire and analyzed using mean, standard deviation, and priority needs index (PNI).

The study found that the priority needs index (PNI) ranked according to the public needs for the role of village committees in Khok Pho District, Pattani Province was that first priority was given to the role of administration and peacekeeping which indicated that people in the area still gave importance to safety of life and property. This was followed by village development plans in education and culture, followed by economic promotion as third priority, social and environmental promotion as fourth priority, and health promotion as fifth priority, and last in priority was directing function.

Recommendations from this present research are as follows: Village committees should have more training in prevention and solutions of narcotic problems, especially training organized by other organizations. Village committees should be given knowledge or be core leaders in organizing village forums to assess people's needs and for their suggestions that can enhance efficiency of the village committees; and they should be promoted to participate in coordinating or seeking budgets for conducting activities in their areas.

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ.2475 แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเนื่องจากจะเป็นไปตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่จะส่งผลให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ในปี พ.ศ.2495 จึงมีการปรับปรุงระเบียบการปกครองแผ่นดิน โดยจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นในหลายระดับ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล รวมทั้งองค์กรประชาชนในระดับตำบลและหมู่บ้าน

หมู่บ้านจัดเป็นหน่วยการปกครองพื้นที่ที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด และมีบทบาทต่อการพัฒนาประชาธิปไตย การพัฒนาท้องถิ่นรวมถึงการให้บริการแก่ประชาชนให้เกิดความสุข อยู่ดีกินดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ ดังนั้นการดำเนินงานตามบทบาทเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวของหมู่บ้าน จึงเป็นจุดสำคัญและควรได้รับความใส่ใจและให้การสนับสนุนต่อการดำเนินการในทุกด้าน จึงมีการจัดตั้งองค์กรประชาชนที่ทำหน้าที่ปกครองในระดับหมู่บ้านหรือที่เรียกว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ต่อมาในปี พ.ศ.2551 รัฐบาลได้แก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีปรับปรุงโครงสร้าง บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามมาตรา 28 ตริ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) โดยมีผลบังคับใช้ วันที่ 6 เมษายน 2551 ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีสมาชิกที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกสาขา กิจกรรม และองค์กรภาคีในหมู่บ้าน และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการบริหารและพัฒนาหมู่บ้าน (สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง, 2551)

จากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในปี พ.ศ.2556 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่ามีประเด็นปัญหาต่างๆ (สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง, 2556) ประเด็นแรกคือ คณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีตามกฎหมายและหน้าที่ตามภารกิจอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนราชการ รัฐบาล หรือหน่วยงานอื่นๆ ประเด็นที่สอง คณะกรรมการหมู่บ้านจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านที่ขาดความเป็นเอกภาพและยังไม่มีประสิทธิภาพ เพราะคณะกรรมการหมู่บ้านไม่เข้าใจหลักคิดของกระบวนการจัดทำแผน และประเด็นสุดท้าย คณะกรรมการหมู่บ้านขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการทั้งคน งาน และเงิน ทำให้ไม่สามารถบูรณาการคน กลุ่ม องค์กร และกองทุนต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้านได้ จึงกล่าวได้ว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้นทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านโดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นกลไกหลักในการดำเนินงานภายในหมู่บ้าน หากไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปได้ ดังนั้นการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งต้องอาศัยผู้นำหรือผู้ที่มีบทบาทในชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานจึงจะทำให้หมู่บ้านหรือชุมชนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีทิศทางและมีเป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ หากผู้นำขาดวิสัยทัศน์ที่ดีในการทำงานจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ขาดความต่อเนื่องสำหรับการพัฒนาและในที่สุดจะทำให้หมู่บ้านอ่อนแอ

ความสำคัญบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านดังกล่าวมาข้างต้น จึงนับได้ว่าคณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ปกครองและเป็นผู้นำในท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่จึงจำเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ส่งเสริมบทบาทและให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาหมู่บ้าน ดำเนินงานและกิจกรรมในพื้นที่ของทุกภาคส่วนตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเพื่อแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน ทั้งในหมู่บ้านปกติและหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง

(อพป.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้เสนอโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากการสร้างความเข้มแข็งให้คณะกรรมการหมู่บ้านแล้ว ควรดำเนินการเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างแกนนำ 4 เสาหลักของหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้นำจิตวิญญาณ/ผู้นำธรรมชาติ โดยใช้หลักศาสนาตามแนวทางหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งกรรมการปกครองได้พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการดังกล่าว

ในส่วนของจังหวัดปัตตานีจากสถานการณ์ทางสังคม (อ้างอิงในบรรยายสรุปจังหวัดปัตตานี, 2559) พบว่าด้านคุณภาพชีวิต ประชาชนจังหวัดปัตตานียังมีปัญหาไม่บรรลุเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมวดสุขภาพ มีบ้านอาศัย ฝึกไฟการศึกษา การปลูกฝังค่านิยมไทยและร่วมใจพัฒนา ซึ่งเป็นหมวดที่ตกเกณฑ์ซ้ำในหลายๆ ปีซึ่งยังมีแนวโน้มเป็นปัญหาต่อไป ในด้านความมั่นคงของมนุษย์ แนวโน้มปัญหาสังคมของจังหวัดปัตตานีพบว่ามีปัญหาการมิดงานทำและรายได้ และการขาดหลักประกันทางสังคม ปัญหาชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ที่ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัญหาหลัก ได้แก่ เด็กเยาวชน คนพิการ และแรงงาน ทางด้านความยากจนจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) แนวโน้มครัวเรือนยากจนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำมีแนวโน้มลดลง แต่ในปี พ.ศ. 2557 จากการประชาคมเพื่อค้นหาครัวเรือนยากจนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 64,000 บาท/ครัวเรือน/ปี เพื่อส่งเสริมอาชีพตามโครงการภายใต้แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ายังมีครัวเรือนยากจนจำนวน 22,924 ครัวเรือน หรือร้อยละ 14.9 ของครัวเรือนในจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดปัตตานียังต้องการการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างทันท่วงที ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ของโลกและสถานการณ์ภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีความใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน จึงต้องร่วมมือกันเพื่อดูแลความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนให้อยู่ดีกินดีมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการพัฒนาบทบาทการทำหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานและในยุคปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 21 การเข้ามาของนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ มากมาย คณะกรรมการหมู่บ้านจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและปรับปรุงการทำงานของตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และตอบสนองความคาดหวังของสาธารณชนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้ที่จะตอบได้ดีถึงผลการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านก็คือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

จึงมีการศึกษาวิจัยเครื่องมือต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาได้ หนึ่งในนั้นคือการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งปัจจุบันพบว่าการประเมินความต้องการจำเป็นได้รับความนิยมน้อยกว่าแพร่หลาย ทั้งนี้หากองค์กรใดจัดงานหรือทำโครงการใดๆ โดยไม่มีการคำนึงถึงความต้องการจำเป็นในระดับบุคคลหรือกลุ่มคนต่างๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ และปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานหรือโครงการด้านการบริการสังคม การละเลยต่อความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการอาจเป็นเหตุให้งานหรือโครงการนั้นๆ ขาดความร่วมมือและไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือให้บริการไม่ตรงกับความต้องการจำเป็นทำให้เกิดความล่าช้า และสูญเสียทรัพยากรไปโดยเปล่าประโยชน์ ทั้งนี้การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริงขององค์กร สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินงานใหม่ และใช้ในการปรับปรุงงานที่มีอยู่เดิม นอกจากนี้การประเมินความต้องการจำเป็นยังสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถเลือกตัดสินใจดำเนินการกับความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่มีความสำคัญสูงสุดก่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงพบว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่าการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายต่างๆ ได้จริงหรือไม่ สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในหมู่บ้านได้ดีเพียงใด ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่กลุ่มเป้าหมายเนื่องจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่างๆ ในอำเภอโคกโพธิ์อาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ ภายใต้การนำของผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้นๆ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากกว่าข้าราชการในหน่วยงานอื่น เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี นั้นอาศัยกระบวนการต่างๆ ตามกฎหมายของหมู่บ้านเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสงบสุขในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

3. ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

- 1) ทำให้ทราบถึงข้อมูลเปรียบเทียบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ใช้ในการปรับปรุงและส่งเสริมพัฒนาการด้านการดำเนินงานตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ให้ทราบความต้องการจำเป็นในบทบาทที่คณะกรรมการหมู่บ้านพึงมี เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เหมาะสม
- 3) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและพัฒนาต่อไป
- 4) ผลของงานวิจัยที่ได้รับทำให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา คือ ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ทั้งในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในรูปของคณะทำงานด้านต่างๆ จำนวน 6 ด้าน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน, 2551) คือ ด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบ

เรียบง่าย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2) ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลทรายขาว ตำบลมะกรูด ตำบลทุ่งพลา ตำบลบางโกระ ตำบลช้างให้ตก ตำบลนาเกตุ ตำบลนาประคู้ ตำบลปากถ่อ ตำบลโคกโพธิ์ ตำบลป่าบอน ตำบลท่าเรือ และตำบลควนโนรี

3) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน 12 ตำบล 82 หมู่บ้าน จำนวน 61,538 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน

4) ขอบเขตด้านเวลา คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2561 – พฤษภาคม 2562

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1) คณะกรรมการหมู่บ้าน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2) บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลที่ดำรงอยู่ในตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ที่จำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อให้งานที่รับผิดชอบอยู่ในขณะนั้นสำเร็จลุล่วง

3) การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์

4) สภาพที่เป็นจริง หมายถึง สภาพของสิ่งต่างๆ ในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามที่มีอยู่จริงซึ่งไม่ใช่สภาพของสิ่งที่อาจปรากฏหรืออาจจินตนาการขึ้น ในคำนิยามอย่างกว้างความเป็นจริงรวมไปถึงทุกสิ่งที่มีอยู่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ไม่ว่าจะสังเกตได้หรือเข้าใจได้หรือไม่ก็ตาม นิยามกว้างกว่านั้นรวมถึงทุกสิ่งที่เคยมีอยู่ในอดีต มีอยู่ในปัจจุบัน หรือจะมีอยู่ในอนาคต

5) สภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง สิ่งที่ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี คาดการณ์และอยากจะพัฒนา ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงบทบาทและการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของ คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ ตามรูปแบบการประเมินแบบสอบถามที่ได้จากแนวคิดการวิจัยตาม สถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสังเคราะห์ตามบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติใน คณะทำงานทั้ง 6 ด้าน

6) บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านอำนวยการ หมายถึง อำนวยการจัด ประชุม การรับจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ประสานงานและติดตามงานต่างๆ

7) บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการปกครองและรักษาความสงบ เรียบร้อย หมายถึง บทบาทการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การส่งเสริมอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้กับ ราษฎรในหมู่บ้าน การส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบ ข้อบังคับของ หมู่บ้าน การสร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท การตรวจตรารักษาความสงบ เรียบร้อยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน การคุ้มครองดูแลทรัพย์สินอันเป็น สาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน และการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและภัยอันตรายของหมู่บ้าน

8) บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง การจัดทำ แผนพัฒนาหมู่บ้าน การประสานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านกับคณะทำงานด้าน ต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือเสนอของงบประมาณจากภายนอก การรวบรวมและการจัดทำข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน และการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธาน กรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการมอบหมาย

9) บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ หมายถึง มีหน้าที่ เกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน การพัฒนาและการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้าน

10) บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข หมายถึง การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การจัดสวัสดิการในหมู่บ้าน การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการสาธารณสุข

11) บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบกับการวิจัย โดยได้จัดลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท
3. แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน
4. คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

1.1 ความหมายและประเภทของความต้องการจำเป็น

ความหมายของความต้องการจำเป็น

ในภาษาไทยจะมีผู้แปลคำว่า Needs คือ ความต้องการจำเป็น หรือบางครั้งเราใช้คำว่าความต้องการ สำหรับความหมายของความต้องการนั้นมีผู้พยายามอธิบายถึงความต้องการจำเป็นไว้อย่างน่าสนใจหลายท่าน ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2548) เสนอแนวคิดในการให้ความหมายของความต้องการจำเป็นไว้แบ่งตามมุมมองได้ 2 มุมมอง คือ

1. มุมมองทางจิตวิทยา มุมมองนี้ได้รับอิทธิพลสำคัญและมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความต้องการจำเป็นของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) โดยแบ่งความต้องการจำเป็นออกเป็น 5 ระดับขั้น คือ พีระมิดความต้องการจำเป็น (Maslow's Hierarchy of Needs Pyramid) คือ

- 1) ความต้องการจำเป็นทางกายภาพ (Physiological Needs)
- 2) ความต้องการจำเป็นด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security/Safety Needs)

- 3) ความต้องการจำเป็นด้านความรัก (Love and Belonging Needs)
- 4) ความต้องการจำเป็นด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem Needs)
- 5) ความต้องการจำเป็นด้านการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self – Actualization Needs)

ความต้องการจำเป็นใน 4 ชั้นแรก จัดอยู่ในประเภทความต้องการจำเป็นที่บกพร่องหรือขาดแคลน (Deficit Needs: D –Needs) กล่าวคือเป็นความต้องการจำเป็นที่หากยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะยังคงอยู่ในสถานะที่ขาดแคลน ความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ชั้นนี้ จะมีระดับความเข้มเป็นลำดับขั้น หากความต้องการจำเป็นชั้นแรกยังไม่ได้รับการตอบสนอง ชั้นต่อมาก็จะยังไม่เกิด สำหรับความต้องการจำเป็นชั้นสุดท้ายจะเกิดขึ้นต่อเมื่อความต้องการจำเป็น 4 ชั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ซึ่งในชั้นสุดท้ายนี้เรียกว่าความต้องการจำเป็นในการได้เป็นในสิ่งที่ต้องการจะเป็น (Being Needs – B-Needs) ซึ่งคนทั่วไปที่จะบรรลุความต้องการจำเป็นระดับขั้นที่ 5 นี้ น้อยมาก

2. มุมมองทางการประเมิน ตามมุมมองนี้นักประเมินยังได้จำแนกความต้องการจำเป็นไว้หลากหลาย แต่ปรากฏชัดเจนสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกมองว่าความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง (Discrepancy) และกลุ่มที่สองมองว่าความต้องการจำเป็นคือประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits)

2.1 ความต้องการจำเป็นคือความแตกต่าง/ความขาดแคลน ซึ่งยังแบ่งออกได้เป็นสองมิติ คือ

1) มิติความแตกต่าง สารสำคัญของกลุ่มนี้กล่าวโดยสรุปคือ จะให้นิยามความต้องการจำเป็นว่าเป็นช่องว่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่/สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสิ่งที่ควรจะเป็น/สภาพที่พึงปรารถนา

2) มิติความเสียหายที่เกิดขึ้น กลุ่มนี้จะมองความสำคัญว่า นอกจากจะเป็นความแตกต่างตามกลุ่มมิติความแตกต่างแล้ว ยังสนใจด้วยว่าความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นรุนแรงพอที่จะทำให้ประสพภาวะที่ไม่น่าพอใจหรือเกิดปัญหาหรือความเสียหายขึ้นหรือไม่ ถ้าไม่ถึงขั้นก็จะไม่เรียกว่าเป็นความต้องการจำเป็น

ในขณะที่อาศัยกรอบแนวคิดของกลุ่มที่ 2) นี้ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548) ยังได้เสนอนิยามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นออกเป็น 4 มุมมอง ดังนี้

1) มุมมองความแตกต่าง (Discrepancy View) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานที่ต้องการกับที่สังเกตเห็นเป็นการให้ความหมายแบบดั้งเดิม โดยที่เขามีความเห็นว่า มุมมองความแตกต่าง เป็นที่นิยมใช้ในการประเมินกันมากที่สุดมากกว่ามุมมองอื่น

2) มุมมองประชาธิปไตย (Democratic View) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดโดยกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

3) มุมมองวินิจฉัย (Diagnostic View) หมายถึง สิ่งซึ่งหากไม่ได้รับการตอบสนอง หรือขาดแคลนจะทำให้เกิดอันตราย

4) มุมมองวิเคราะห์ (Analytic View) หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางที่คิดว่าต้องมีการปรับปรุงจากข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2.2 ความต้องการจำเป็นคือประโยชน์ที่ได้รับ มีนักประเมินบางท่าน อาทิเช่น สกริฟเว่น (Scriven, 1991) (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548) ได้เสนอว่านิยามของความต้อกรจำเป็นในมุมมองความแตกต่างที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปนั้นไม่น่าจะเหมาะสม เหตุที่ระดับความพึงปรารถนามักจะเป็นอุดมคติเกินไป ไม่สามารถปฏิบัติได้

แมกคิลลิป (Mckillip, 1987) (อ้างถึงในอมรทิพย์ อมราภิบาล, 2542) ได้นิยามความต้อกรจำเป็นไว้เป็น 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ความต้อกรจำเป็นที่เป็นความคาดหวังเนื่องจากมีความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ควรจะได้รับตามมาตรฐานของสังคม (Normative Needs)

2. ความต้อกรจำเป็นที่เป็นความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับบริการกับสภาพปัจจุบัน (Expressed Needs)

3. ความต้อกรจำเป็นที่เกิดจากการเปรียบเทียบความแตกต่างในการได้รับบริการเป็นความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการกับสภาพการที่เป็นอยู่ (Comparative หรือ Relative Needs)

4. ความต้อกรจำเป็นตามการรับรู้ หรือเป็นความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับบริการ (Felt หรือ Perceived Needs)

ฮูล (Houle, 1972) (อ้างถึงในเอกพล จันท์สถิตย์พร, 2551) ได้อธิบายว่า ความต้อกรจำเป็นเป็นสิ่งที่บุคคลอาจจะรู้สึก และแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง เรียกว่า ความต้อกรที่รู้สึกได้เอง (Felt Need) หรืออาจมาจากการที่บุคคลอื่นบอกว่าบุคคลนั้นมีความต้อกรเรียกความต้อกรชนิดนี้ว่า ความต้อกรที่ผู้อื่นบอก (Ascribed Need)

กล่าวคือ ความต้อกรจำเป็นนั้นจะมุ่งไปที่สิ่งที่ต้อกร หรือสิ่งที่พึงปรารถนาเพื่อที่จะนำมาจัดช่องว่างที่เกิดขึ้น (Solution) ในกรณีนี้ผลที่ได้รับสะท้อนแนวทางการแก้ปัญหาหรือวิถีทาง (Means) ที่ไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง (Ends)

ประเภทของความต้องการจำเป็น

มีหลายท่านที่ได้พยายามจัดประเภทของความต้องการจำเป็นไว้ โดยอาศัยเกณฑ์ในการจัดประเภทโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

เกณฑ์	ชื่อเรียก
1. ช่วงระยะเวลาดำเนินองค์กร	1. ความต้องการจำเป็นชนิดเตรียมการ (Preparatory Type) 2. ความต้องการจำเป็นชนิดย้อนหลัง (Retrospection Type)
2. วิธีการประเมิน	1. ความต้องการจำเป็นปทัสถาน (Normative Needs) 2. ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ (Perceived Needs) 3. ความต้องการจำเป็นที่แสดงออก (Express Needs) 4. ความต้องการจำเป็นเชิงสัมพัทธ์ (Relative Needs)
3. แนวคิดความขาดแคลน	1. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับผลงาน (Performance Needs) 2. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสิ่งทดลอง (Treatment Needs)
4. ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน	1. ระดับกลาง ประเมินเกี่ยวกับปัจจัยป้อน (Input) 2. ระดับรวมยอด (Comprehensive) ประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับผลิตผล (Outputs) 3. ระดับกลยุทธ์ (Strategic) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นระดับองค์กร รวมทั้งที่เป็น Outputs และ Outcomes
5. แนวคิดเชิงระบบ	1. Input Needs ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัย 2. Process Needs ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ 3. Outcome Needs ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ 4. Solution Needs ความต้องการจำเป็นด้านการแก้ปัญหา Kaufman, Rojas และ Mayer (1993) กล่าวว่า 3 นับเป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริง (True Needs) ส่วน 1 และ 2 เป็นความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi Needs)
6. ลักษณะข้อมูล	1. Quantitative Needs 2. Qualitative Needs
7. แหล่งที่มา	1. True Needs 2. Perceived Needs
8. องค์กรผู้รับหรือผู้ให้	1. Primary Needs 2. Secondary Needs

เกณฑ์	ชื่อเรียก
9. ตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ	1. Personal Needs 2. Group Needs 3. Organization Needs
10. ตามช่วงเวลาที่ต้องการกำหนด	1. Present Needs 2. Future Needs
11. ตามขอบเขตของการวิจัย	1. Needs Identification 2. Needs Analysis 3. Needs Solution

รายละเอียดของความต้อการจำเป็นประเภทต่างๆ (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548) อธิบายโดยสรุปดังนี้

1. แบ่งตามช่วงระยะเวลาในการดำเนินงานขององค์กร แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- (1) ประเภทการเตรียมการ (Preparatory Type) ซึ่งดำเนินการเมื่อจะวางแผนงานหรือผลผลิต
- (2) ประเภทย้อนหลัง (Retrospective Type) ดำเนินการเมื่อมีการนำแผนไปปฏิบัติและเกิดผลแล้ว

2. แบ่งตามวิธีการประเมิน แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

- (1) ความต้อการจำเป็นปทัสถาน (Normative Needs) เป็นความต้อการจำเป็นที่เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงอยู่กับมาตรฐาน(Standard)
- (2) ความต้อการจำเป็นตามการรับรู้ (Perceived Needs) เป็นความต้อการจำเป็นที่กำหนดหรือนิยามโดยในทัศนะของผู้ถูกประเมิน
- (3) ความต้อการจำเป็นที่แสดงออก (Expressed Needs) เป็นความต้อการจำเป็นที่แสดงด้วยจำนวนของกลุ่มที่ต้อการได้รับการอย่างแท้จริง
- (4) ความต้อการจำเป็นเชิงสัมพัทธ์ (Relative Needs) เป็นความต้อการจำเป็นตามทีวัดจากความแตกต่างของบริการที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน เน้นทีความแตกต่างระหว่างกลุ่มหรือพื้นที่

3. แบ่งตามแนวคิดความขาดแคลนหรือการแก้ปัญหา แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- (1) ความต้อการจำเป็นเกี่ยวกับผลงานหรือความสามารถในการปฏิบัติงาน (Performance Needs)

(2) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสิ่งทดลอง (Treatment Needs) ตัวอย่างเช่น "นักเรียนคนหนึ่งมีความต้องการจำเป็นด้านการอ่าน" เป็นการกล่าวถึงความต้องการจำเป็นด้านผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน แสดงว่านักเรียนยังมีความสามารถในการอ่านในระดับที่ไม่น่าพอใจ แต่หากกล่าวว่า "นักเรียนมีความต้องการจำเป็นด้านการสอนการอ่าน" เป็นการกล่าวถึงความต้องการจำเป็นด้านสิ่งทดลอง หมายถึงความต้องการวิธีการที่จะทำให้เด็กอ่านออก

4. แบ่งตามผลลัพธ์ของการดำเนินงาน แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

(1) ระดับกลาง (Middle) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปัจจัยป้อน (Input) และกระบวนการหรือวิธีการ (Processes) และผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยทันที (Immediate Products)

(2) ระดับรวบยอด (Comprehensive) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับผลิตผล (Outputs) หรือบริการ (Services) เป็นความต้องการจำเป็นระดับองค์กร ซึ่งได้ให้บริการกับลูกค้าขององค์กร โดยรวมความต้องการจำเป็นระดับกลางไว้ด้วย

(3) ระดับกลยุทธ์ (Strategic) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นระดับองค์กรรวม (holistic level) โดยรวมความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวกับผลิตผล (Outputs) ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นระดับรวบยอดและผลลัพธ์ (Outcomes) ซึ่งองค์กรได้ให้บริการที่ส่งผลต่อสังคม

ต่อมาเคาฟมัน (Kaufman, 1987) (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ได้จัดประเภทของความต้องการจำเป็นให้ชัดเจนขึ้น โดยจำแนกสิ่งที่ถูกประเมินออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง ได้แก่ ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ ผลิตผล ผลผลิต และความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการและปัจจัย ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi-needs) โดยทั้งนี้เขาได้ให้ความสำคัญกับความต้องการจำเป็นด้านผลผลิตก่อน เนื่องจากการวางแผนงานใดๆ ต้องยึดเป้าหมายของหน่วยงานเป็นหลัก ต้องทำการศึกษาว่าเป้าหมายของหน่วยงานบรรลุผลตามที่ควรจะเป็นหรือไม่

และในปี 1993 เคาฟมันและคณะ (Kaufman, Rojas และ Mayer, 1993) (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ได้จำแนกความต้องการจำเป็นใหม่ตามแนวคิดเชิงระบบได้เป็น 4 ประเภทคือ

- (1) ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัย (Input needs)
- (2) ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ (Process needs)
- (3) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome needs)
- (4) ความต้องการจำเป็นด้านการแก้ปัญหา (Solution Needs)

ตามแนวความคิดนี้ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ ถือเป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริง (True Needs) ส่วนความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ถือเป็นความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi Needs) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง (True Needs) ความต้องการจำเป็นนี้ยังมีการจำแนกเป็น

- (1) ความต้องการจำเป็นระดับจุลภาค เน้นการวัดผลผลิต
- (2) ความต้องการจำเป็นระดับมหภาค เน้นการวัดผลิตผล
- (3) ความต้องการจำเป็นระดับเมกะ เน้นการวัดผลลัพธ์

โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นด้านผลผลิต (Product Gap) ผลิตผล (Output Gap) และผลลัพธ์ (Outcome Gap) ตามลำดับ

2. ความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi Needs) ความต้องการจำเป็นจำแนกเป็นความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการและปัจจัย โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นด้านกระบวนการ (Process Gap) และด้านปัจจัย (Input Gap)

5. แบ่งตามแนวคิดเชิงระบบ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นความต้องการจำเป็นด้านปัจจัย (Input) เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์

ประเภทที่ 2 คือความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ (Process) เช่น การจัดอบรมและพัฒนาบุคลากร การจัดหลักสูตร

ประเภทที่ 3 เป็นความต้องการจำเป็นด้านผลผลิต (Product) เช่น ผลการประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการต่างๆ ส่วนการดำเนินงานทำ คุณภาพการทำงานเป็นความต้องการจำเป็นด้านผลิตผล (Output) และประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการทำงานของผลิตผล นั่นคือ ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome) ความต้องการจำเป็นในระดับที่ 3 เป็นความจำเป็นที่แท้จริง

6. แบ่งตามลักษณะของข้อมูล แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) ความต้องการจำเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Needs) สามารถเก็บข้อมูลในวงกว้าง ซึ่งเป็นข้อดีที่สามารถสรุปอ้างอิงผลการประเมินไปยังประชากรได้

(2) ความต้องการจำเป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Needs) สามารถเก็บข้อมูลได้จากกลุ่มคนจำนวนน้อย

7. แบ่งตามแหล่งที่มาของข้อมูล แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นจริง (Actual หรือ True Needs) กับความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ (Perceived Needs) การประเมิน

ความต้องการจำเป็นส่วนใหญ่เป็นความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ เนื่องจากใช้ประสบการณ์การสังเกต หรือความรู้สึกของผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็น

8. แบ่งตามองค์กรผู้รับหรือผู้ให้บริการ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ (Primary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ (Service Receivers) หรือลูกค้า ในส่วนราชการส่วนใหญ่เป็นความต้องการจำเป็นของประชาชนผู้ติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงาน

(2) ความต้องการจำเป็นระดับทุติยภูมิ (Secondary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ (Service Providers) เช่น ความต้องการจำเป็นของบุคลากรในหน่วยงาน และความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร

(3) ความต้องการจำเป็นระดับตติยภูมิ (Tertiary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากรและการแก้ไขปัญหา (Resources Solution)

9. แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น แบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

(1) ความต้องการจำเป็นระดับบุคคล (Personal Needs) โดยบุคคลแต่ละคนอาจมีความต้องการจำเป็นไม่เหมือนกัน เช่น ความต้องการจำเป็นของประชาชนแต่ละคน ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์เพื่อบริการประชาชนให้เหมาะสมตามสภาพของแต่ละบุคคล แนวทางที่ใช้ในการสนองความต้องการจำเป็นของประชาชนแต่ละคนอาจจะไม่เหมือนกัน

(2) ความต้องการจำเป็นของกลุ่ม (Group Needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่กำหนดจากบุคคลที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม เช่น ความต้องการจำเป็นของคณะกรรมการหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี ความต้องการจำเป็นของกลุ่มชาวบ้านจังหวัดปัตตานี เป็นต้น

(3) ความต้องการจำเป็นขององค์กร (Organization Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร เช่น ความต้องการจำเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการกำจัดขยะมูลฝอยโดยเน้นประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ

10. แบ่งตามช่วงเวลาที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current Needs) เช่น ความต้องการจำเป็นของประชาชนในปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนรู้อาชีพเพื่อเป็นรายได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

(2) ความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future Needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่กำหนดล่วงหน้าว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้างเพื่อการเตรียมการรับมือ หรือป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิด

11. แบ่งตามขอบเขตของการวิจัย แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

- (1) การระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุด (Needs Identification)
- (2) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (Needs Analysis)
- (3) การกำหนดทางเลือกของการแก้ไขปัญหา (Needs Solution)

1.2 แหล่งที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

แนวคิดเรื่องความต้องการจำเป็นทางการศึกษาของโนลส์ (Knowles, 1980) (อ้างถึงในเอกพล จันทร์สถิตย์พร, 2551) ได้เสนอแนะแนวทาง หรือแหล่งที่ให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาหรือประเมิน (Assesment) ถึงความต้องการจำเป็นไว้ด้วย 5 แหล่ง ดังนี้ คือ

1. จากตัวของเขาเอง (From the Individuals Themselves)
2. จากบุคคลที่มีบทบาทให้ความช่วยเหลือ (From People in “Helping Roles” with Individuals)
3. จากสื่อมวลชน (From the Mass Media)
4. จากเอกสารและวรรณกรรมของผู้เชี่ยวชาญ (From Professional Literature)
5. จากการสำรวจองค์กรและชุมชน (From Organizational and Community Surveys)

1.3 ความหมาย ความสำคัญ โมเดล และหลักการสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

1.3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สารานุกรมการศึกษานานาชาติ (The International Encyclopedia of Education) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า เป็นการเก็บรวบรวมสารสนเทศและกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นการระบุความต้องการจำเป็นสำหรับบุคคล กลุ่มสถาบัน ชุมชน หรือสังคม

การประเมินความต้องการจำเป็นมาจากศัพท์คำว่า Needs Assessment ซึ่งประกอบด้วยคำว่า Needs และคำว่า Assessment

Needs ในภาษาไทยแปลว่า ความต้องการ หรือความต้องการจำเป็น ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายไว้

Assessment ในภาษาไทยใช้ว่า การประเมินค่าหรือการตีค่า ซึ่งการประเมินค่าหมายถึงกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในรูปที่สามารถตีความได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การตัดสินใจในการประเมินผล (Evaluation) โดยบราวน์และคณะ (Brown and Murphy, 1978) (อ้างถึงในคมสร วงษ์รักษา, 2540) ให้ความหมายว่าการประเมินค่า หมายถึงกระบวนการในการสังเคราะห์ข่าวสารข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปสู่การประเมินคุณค่าตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป

ส่วนคำว่า Evaluation ตรงกับภาษาไทยว่าการประเมินผล นักการศึกษาและนักประเมิน เช่น ครอนบาค (Cronbach) อัลคิน (Alkin) สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam et al.) กู๊ด (Good) และ บราวน์ (Brown) ได้ให้ความหมายคล้ายคลึงกันว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยวิธีการที่มีระบบ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อตัดสินคุณค่าเรื่องนั้น แล้วจัดทำรายงานสรุปอันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้อง (อ้างถึงในสันสนีย์ จันทร์สถิตพร, 2549)

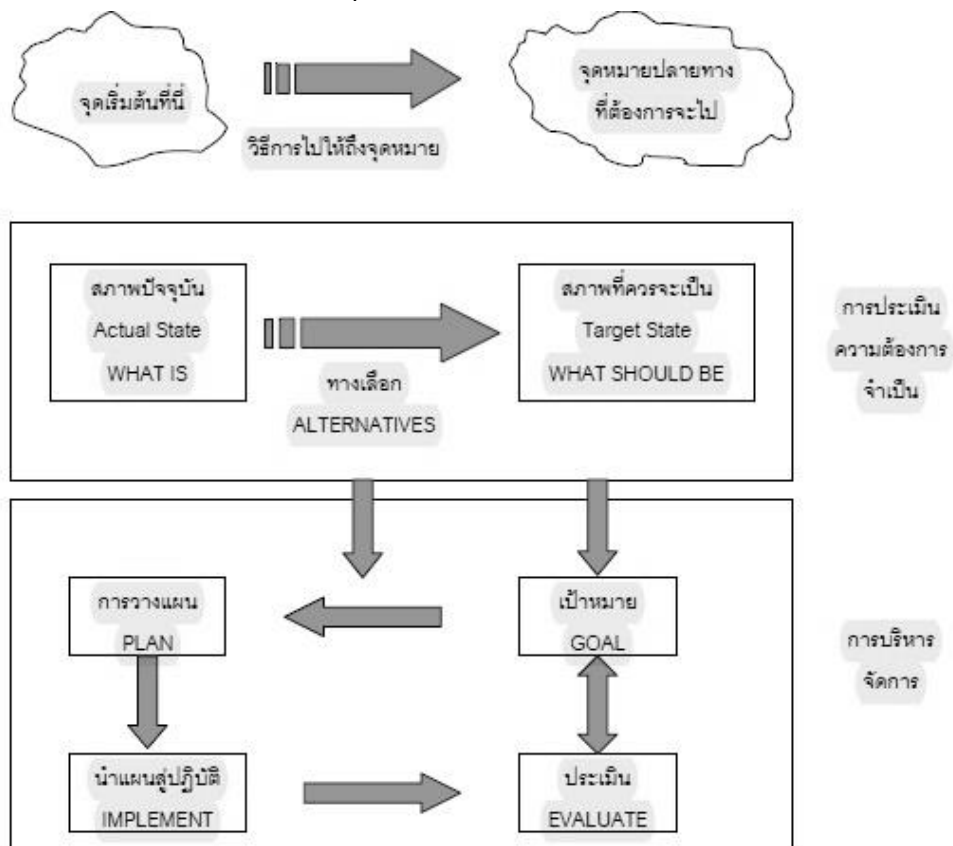
เมื่อนำคำว่า Needs คือ ความต้องการจำเป็น และคำว่า Assessment คือ การประเมินค่ามารวมกันจะได้เป็น การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ซึ่งมีความหมายที่ยอมรับกันทั่วไป ดังนี้ คือ กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพในปัจจุบัน (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) ส่วนใหญ่จะเน้นความแตกต่างของผลผลิต (Outcome Gaps) แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังของความแตกต่างนั้น เลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข โดยมีจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ ความพยายามให้ได้ข้อมูลที่ช่วยเสริมการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนการดำเนินงานขององค์กร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหากเรากำหนดให้ความต้องการจำเป็นมีลักษณะเป็นความแตกต่างระหว่างสภาพในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นแล้ว เราจะได้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมสารสนเทศ โดยทำการระบุความต้องการจำเป็นของบุคคล กลุ่ม สถาบัน ชุมชน หรือสังคมที่อยู่ในรูปของความแตกต่างของผลผลิต แล้วนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังของความแตกต่างนั้น โดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไขการจัดสรรงบประมาณหรือการจัดทำแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

1.3.2 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

การวางแผนการทำงานใดก็ตามจำเป็นต้องเริ่มที่การประเมินบริบท เพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่และทราบถึงความต้องการว่าจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบด้านใด ด้วยเหตุนี้การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นจึงมีบทบาทสำคัญต่อการวางแผนงานและการพัฒนา โดยเริ่มจากการกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดหมายปลายทาง ดังนั้นกิจกรรมหลักของการวางแผนและการพัฒนาจึงประกอบด้วยสองส่วนคือ กิจกรรมการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น และกิจกรรมการบริหารจัดการ ทั้งสองกิจกรรมมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ กิจกรรมส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งหมายถึง การวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สามารถบรรลุสู่เป้าหมาย กิจกรรมส่วนที่สองเป็นการบริหารจัดการตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงาน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล สามารถสรุปให้เข้าใจได้ดังภาพ

ภาพประกอบ 1 บทบาทของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่มีต่อการวางแผนและพัฒนา

1.3.3 โมเดลของการประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment Models)

การประเมินความต้องการจำเป็นทำได้หลายแบบ หลายวิธีแตกต่างกันตามประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็น และจุดมุ่งหมายของความต้องการจำเป็นที่กำหนดขึ้น วิทกิน (Witkin, 1984) (อ้างถึงในคัมศร วงษ์รักษา, 2540) กล่าวว่าไม่มีวิธีการทำการประเมินความต้องการจำเป็นวิธีใดเพียงวิธีเดียวเป็นวิธีที่ดีที่สุด นักประเมินความต้องการจำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงานของตน และอาจใช้วิธีต่างๆ หลายวิธีผสมผสานกันได้ เนื่องจากความหลากหลายของวิธีการทำการประเมินความต้องการจำเป็น สามารถสรุปรวมวิธีการต่างๆ เป็นหมวดหมู่ สร้างเป็นกรอบความคิด และเรียกกรอบความคิดในการวางแผนการดำเนินการ การกำหนดยุทธวิธี รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดเรียงลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นทั้งหมดทุกขั้นตอนว่า รูปแบบหรือโมเดล (Model) และจัดประเภทของโมเดลการประเมินความต้องการจำเป็นแยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ (อ้างถึงในคัมศร วงษ์รักษา, 2540)

(1) **โมเดลการตัดสินใจ (Decision Making Model)** โมเดลในกลุ่มนี้ประกอบด้วยโมเดลย่อยหลายแบบ แต่ละแบบใช้การวิเคราะห์อรรถประโยชน์พหุมิติ (Multi-Attribute Utilities) ในการประเมินความต้องการจำเป็น โมเดลที่สำคัญได้แก่ โมเดลการตัดสินใจในการบริหารบุคคล โมเดลการตัดสินใจทางการศึกษา และ โมเดลการตลาด (Marketing Model)

โมเดลการตลาด เป็นโมเดลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้กันมากในกลุ่มธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสินค้าและบริการจากประชากรผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมาย เนื่องจากโมเดลในกลุ่มนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษา หรือบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ

(2) **โมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model)** โมเดลการประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นโมเดลความแตกต่างมีหลักการในการประเมินความต้องการจำเป็นจากการพิจารณาค่าความแตกต่างระหว่างสถานะที่เป็นอยู่ กับสถานะที่ควรจะเป็น โมเดลในกลุ่มนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากในวงการศึกษ และมิ้นการศึกษได้พยายามพัฒนาโมเดลขึ้นหลายรูปแบบ เพื่อใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นทางการศึกษา

1.3.4 หลักการสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2542) กล่าวว่า หลักการสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นต้องไม่ซับซ้อนและสอดคล้องกับนิยามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- (1) พยายามกำหนดสิ่งที่มุ่งหวัง (What should be)
- (2) พยายามวัดสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (What is)
- (3) หาความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ (1) และข้อ (2)
- (4) ศึกษาสาเหตุหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (ปัญหา) ในข้อ (3)
- (5) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

วิทกินและอัลชูลด์ (Witkin & Alschuld, 1995) (อ้างถึงในเอกพล จันทร์สถิตย์พร, 2551) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment) โดยมีขั้นตอนที่ประกอบด้วย การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อระบุสุดท้ายว่าความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุดคืออะไร นอกจากนี้พวกเขายังได้เสนอโมเดลการประเมินความต้องการจำเป็นที่เรียกว่า Three – Phase Model โดยแบ่งขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นออกเป็น 3 ระยะ กล่าวคือ

ระยะที่หนึ่ง หรือระยะก่อนการประเมิน เป็นขั้นเตรียมการวางแผนการประเมินความต้องการการสำรวจข้อมูลต่างๆ เพื่อทำการประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ การกำหนดลักษณะของความต้องการจำเป็น เทคนิควิธีการเก็บข้อมูล การใช้ผลการประเมิน

ระยะที่สอง คือ ระยะการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่สาม คือ การใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ การนำเสนอผลที่ได้ การสื่อสารความคิดกับผู้เกี่ยวข้อง การพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยที่หัวใจสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นอยู่ที่การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

1.3.3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น การรวบรวมข้อมูล และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

1. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

วิทกิน และ เพนทา (Witkin and Penta, 1984) (อ้างถึงในสันสนีย์ จันทร์สถิตย์พร, 2549) กล่าวไว้ว่าการประเมินความต้องการจำเป็นด้วยการสำรวจ และการใช้โมเดลความแตกต่าง เป็นวิธีการที่ใช้กันมากที่สุด ในหน่วยงานของรัฐและองค์กรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ที่ผู้วิจัยต้องการประเมินความต้องการจำเป็นในหน่วยงานภาครัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเตรียมการสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น ผู้ประเมินต้องศึกษาการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็นให้ชัดเจน และจำกัดขอบเขตของการประเมินให้แคบและเหมาะสมกับทรัพยากร แต่มีคุณค่าต่อสถาบันหรือสังคม ต้องมีการประสานงานและแน่ใจว่ารายละเอียดต่างๆ ในการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นจะเป็นตัวแทนที่บุคคลที่เกี่ยวข้องยอมรับได้ และจะทำให้มีความสำเร็จตั้งแต่เริ่มต้น รวมทั้งต้องศึกษากลุ่มคนหรือรายบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่จะได้รับผลของการประเมิน นอกจากนี้ผู้ประเมินยังต้องศึกษาว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องอย่างไร

1.2 การออกแบบประเมินความต้องการจำเป็น การออกแบบที่ดีเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็น และการกำหนดประเด็นการประเมินที่ชัดเจน รวมถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะในการศึกษา ขอบเขตเนื้อหาของความต้องการที่จะประเมิน และชนิดของความต้องการจำเป็นที่ต้องการประเมิน การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและตรงเป้าหมายจะนำไปสู่การเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการรายงานผลที่ดี และให้ได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและสังคม

แบบหรือแบบแผนการประเมินความต้องการจำเป็นมีลักษณะแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การประเมินลักษณะของประชากรกลุ่มเป้าหมาย สภาพขององค์กรที่จะทำการประเมินความพร้อมด้านทรัพยากรตลอดจนความรู้ของนักประเมิน คำว่าแบบของการประเมินความต้องการจำเป็นในที่นี้ครอบคลุมเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดขอบข่าย (Scope of Area) ของความต้องการจำเป็น การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งรวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการ

ศันสนีย์ จันทรสถิตย์พร (2549) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น แต่เป็นขั้นตอนที่นักประเมินต้องออกแบบตั้งแต่เริ่มต้นการประเมินความต้องการจำเป็น เทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นมีทั้งวิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงปริมาณยังมีเทคนิควิธีต่างกัน ตามลักษณะข้อมูลชุดเดียว หรือข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบกันได้ โดยทั่วไปเทคนิควิธีเชิงปริมาณคือการหาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index หรือ PNI) ซึ่งมีหลายวิธี โดยในงานวิจัยชิ้นนี้จะขอกกล่าวถึงวิธีดัชนี PNI แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) เป็นสำคัญ เนื่องจากได้นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

2. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวิจัยชนิดหนึ่งที่มีลักษณะพื้นฐานคล้ายกับงานวิจัยทั่วไป ดังนั้นเครื่องมือหรือวิธีการในการรวบรวมข้อมูลจึงไม่แตกต่างกันมาก การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินความต้องการจำเป็นสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยการได้มาซึ่งคำตอบอาศัยรูปแบบการวิจัยต่างๆ ได้แก่

2.1 การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ตอบมีความเต็มใจและตั้งใจที่จะตอบอย่างเป็นจริงซื่อสัตย์

2.2 รูปแบบของแบบสอบถามในการตอบข้อมูล ในงานวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้แบบสอบถามนั้น สามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

1) รูปแบบการตอบสนองเดี่ยว (Single – Response Format) ลักษณะของแบบสอบถามชนิดนี้จะมีรูปแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อความของแบบสอบถามที่อยู่ในมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ตอบคำถามเพียงชุดเดียว

2) รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) ลักษณะของแบบสอบถามชนิดนี้จะมีรูปแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อความของแบบสอบถามที่อยู่ในมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ตอบคำถามข้อมูลสองชุด เช่น ให้ระบุสภาพที่เป็นอยู่หรือมีอยู่จริง กับสภาพที่คาดหวังหรือคิดว่าจะจะเป็น

3. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

การจัดลำดับความสำคัญ (Setting Priority) ของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ ได้ผลนำไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการต่อไปได้ การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี แต่ที่เป็นที่นิยมใช้กันมากคือการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสำรวจ และแบ่งวิธีการตามลักษณะข้อมูลที่ได้มาเป็น 2 กลุ่ม คือ ข้อมูลการตอบสนองชุดเดียว และข้อมูลการตอบสนองหลายชุด

3.1 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) จากที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นที่ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นโดยอาศัยโมเดลความแตกต่าง เป็นวิธีการที่ใช้กันมากที่สุดในงานของรัฐบาลและองค์กรทางการศึกษา ซึ่งในความจำเป็นจริงแล้วการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสำหรับข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมแบบตอบสนองคู่ สามารถแยกออกเป็น 3 กลุ่ม วิธีที่ใช้ในการจัดลำดับ คือ (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548)

- 1) กลุ่มที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง (Discrepancy Model)
- 2) กลุ่มที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ (Multi-Component Data Analysis)
- 3) กลุ่มที่กำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index)

3.2 กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง (Discrepancy Model) วิธีการนี้พบว่าเป็นที่นิยมใช้กันมาก มีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่จากมาตราวัดที่แสดงระดับความสำคัญ ($I = \text{Importance}$) ของข้อความนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Should be” และมาตราวัดที่แสดงระดับที่ร้ายกาจนั้น ได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล ($D = \text{Degree of Success}$) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What is” สูตรในการคำนวณแต่ละวิธี มีดังนี้

- 1) วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดย หาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า Rank Order of Difference Scores จะได้ว่า $MDF = I - D$ ซึ่งวิธีนี้มีข้อดีในด้านการออกแบบการเก็บข้อมูลที่ไม่ยุ่งยาก จัดเรียงลำดับได้ง่าย แต่ข้อจำกัดคือดัชนียังไม่มีคุณสมบัติของดัชนี คือ ยังไม่สามารถระบุค่าสูงสุดและต่ำสุดได้ และการ

นำเอาสถานภาพในเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต่างกันมาลบกัน ก็ไม่เหมาะสม หรือเมื่อผลต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาใกล้เคียงกันทำให้แปลผลได้ยาก

2) วิธี Priority Needs Index (PNI) วิธีนี้มีพื้นฐานมาจากวิธี MDF โดยดัดแปลงให้เป็นรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุดและสูงสุดได้ วิธีการนี้ให้ความสำคัญกับระดับคาดหวังเป็นตัวถ่วงน้ำหนัก กล่าวคือโดยใช้วิธีการเดิมแต่ถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I กับ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ I จะแทนสูตรโดย $PNI = (I - D) \times I$ วิธีนี้มีข้อดีมากกว่าวิธี MDF ตรงที่ เมื่อถ่วงน้ำหนักแล้วจะทำให้เห็นความแตกต่างชัดเจนขึ้น

3) วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) วิธีนี้ปรับปรุงจากสูตร PNI แบบดั้งเดิม เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่าง $I - D$ แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวัง มีสูตรคือ ค่า $PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

2.1 ความหมายของบทบาท (Role)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

คำว่า “บทบาท” มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายมากมาย ดังนี้

ณรงค์ชัย คงขาว (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ บทบาทเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกและผูกติดอยู่กับฐานะซึ่งถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมแต่ละสังคม และด้วยการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมมายังคน ที่เป็นสมาชิกของสังคมอันเป็นผลให้ทุกคนให้ทุกคนในสังคมมีรูปแบบโครงสร้างของบทบาทของตำแหน่งในแบบทำนองเดียวกัน ซึ่งบทบาทที่จะเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคล แต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์ บทบาทของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป

สุพัตรา สุภาพ (อ้างถึงในณรงค์ชัย คงขาว, 2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่าบทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ(ตำแหน่ง) เช่น ตำแหน่งพ่อ จะมีบทบาทเลี้ยงลูก ส่วนตำแหน่งบทบาทคือสอนลูกศิษย์ บทบาทจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ และ บทบาทความรับผิดชอบของงานต่างๆที่ปฏิบัติ

อมรา พงศาพิชญ์ (อ้างถึงในเอกรัฐ ชูหวาน, 2553) ได้แสดงความเห็นไว้ว่าบทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการประพฤติปฏิบัติที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลหนึ่งในสังคมตามสถานภาพของตัวเอง เช่นบทบาทของพ่อแม่คือทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีและรู้จักทำมาหากินและบทบาทของลูกเสือกก็คือ เคารพเชื่อฟังพ่อแม่และทำงานประพฤติตนเป็นคนดี

เอกรัฐ ชูหวาน (2553) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่หรือการแสดงออก หรือการแสดงพฤติกรรมของคน ตามความคิดเห็นของตนเองและตามที่อยู่คาดหวังให้เหมาะสมกับตำแหน่งทางสังคมอันเกิดจากการเรียน และเกิดกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมและสถานการณ์ทางสังคม

คำเคลื่อน พนะชัย (2551) ให้คำจำกัดความของบทบาทไว้ 2 ประการ คือ

1. บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้แสดง เช่น บทบาทของตัวพระเอก นางเอก บทบาทของตัวผู้ร้ายและตัวประกอบอื่นๆ

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานะภาพที่ตนดำรงอยู่ซึ่งบุคคลเดียวกันอาจมีหลายบทบาท เช่น บทบาทของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

จากคำนิยามต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาท คือ การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ที่จำเป็นต้องปฏิบัติ เพื่อให้งานที่รับผิดชอบอยู่ในขณะนั้นสำเร็จลุล่วง

2.2 องค์ประกอบของบทบาท

พัชนี กรกวิน (อ้างถึงในมาราฟี มะแซสะอิ, 2555) กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ที่มีผลต่อการประพฤติกรรมจะมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ปรากฏอย่างแท้จริง (Pivotal Attributed) ได้แก่ส่วนของบทบาทที่กฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้กระทำหรือปฏิบัติ ถ้าบุคคล

ที่สวมบทบาทตามตำแหน่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจนก็คือว่าบุคคลนั้นได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น

2. ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributed) ได้แก่บทบาทที่แม้จะขาดหายหรือไม่ได้แสดงบทบาทนี้ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการแสดงผิดไป

3. ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและจะขาดไม่ได้ (Required Attributed) ได้แก่ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าขาดส่วนนี้แล้วจะทำให้บทบาทที่ต้องการแสดงผิดไป

ความคาดหวังบทบาทในเรื่องของการที่สมาชิกกลุ่มโดยทั่วไปได้รับรู้หรือตั้งความหวังบุคคลที่ครอบครองสถานภาพควรจะกำหนดแรงจูงใจ ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยม เช่น คนที่อยู่ในสถานภาพครูควรจะทำเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน ควรมีความต้องการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน ควรมีความเชื่อในวิชาความรู้ของตนเอง ควรมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพและควรมีค่านิยมที่มีความเมตตาปราณีแก่นักเรียน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความคาดหวังในบทบาทของสถานภาพครูเพียงสถานภาพเดียวได้รวบรวมตัวแปรที่มาเกี่ยวข้องของหลายตัว ในสังคมทั่วไปความคาดหวังในบทบาทมักไม่ได้เขียนไว้ในลายลักษณ์อักษรแต่เป็นสิ่งที่คิดคำนึงถึงมากกว่า การที่บุคคลจะรับรู้ว่าคุณครูควรแสดงบทบาทอย่างไรนั้น บุคคลก็จะรับรู้มาจากความคาดหวังที่สมาชิกอื่น ๆ มีต่อเขา เช่น ผู้ที่ครอบครองสถานภาพผู้นำจะต้องเรียนรู้ว่าสมาชิกกลุ่มที่เข้าเป็นผู้นำมีความหวังในบทบาทของผู้นำอย่างไร ผนวกกับการรับรู้บทบาทผู้นำในความคิดของตนเอง แล้วจึงแสดงบทบาทตามที่ควรจะเป็น ถ้าบทบาทที่แสดงออกมาสอดคล้องกับความคาดหวังของคนส่วนใหญ่ เขาก็จะได้รับความชอบ แต่ถ้าขัดกับความคาดหวังของคนส่วนใหญ่เขาก็จะไม่ได้ได้รับความสนับสนุนอีก

2.3 ประเภทของบทบาท

ในการศึกษาประเภทของบทบาท ได้มีผู้จำแนกประเภทของบทบาทไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

บูมและเซลซนิก (Boom and Selznick, 1973) (อ้างถึงในอภิธานศัพท์ คำดำเนิน, 2559) ได้จำแนกบทบาทออกดังนี้

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดคตินิยามหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ

2. บทบาทที่เป็นจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จากความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยะเวลานั้นๆ ด้วย

3. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง เชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับแต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบหรือกฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กร ความนึกคิด ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย

ดิเรก พลเลิศ (อ้างถึงในจารุพร เฟ็งสกุล, 2545) ได้แบ่งประเภทของบทบาทตามภารกิจและความรับผิดชอบของผู้บริหารไว้เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำหรือบทบาทตามกฎหมาย เป็นบทบาทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จะมีปรากฏอยู่ตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่างๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ จำเป็นจะต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำ ถ้าไม่กระทำหรืองดเว้นการกระทำจะต้องมีความผิด

2. บทบาทอันควรกระทำหรือบทบาทอันควรจะเป็น เป็นบทบาทที่กำหนดไว้ตามกฎหมายแต่องค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ควรปฏิบัติหรือควรกระทำแม้ว่าจะมิได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม

จักรวัช ธีระกุล (2542) ได้กล่าวถึง ประเภทของบทบาท มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed Role) หรือบทบาทอุดมคติ บทบาทอุดมคติจะกำหนดคตินิยามและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคม เช่น จะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อ และแม้ว่าสังคมมิใช่อะไร เขามีพันธะต่อใครอย่างไร และจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่าจะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขา รวมทั้งการตีความสถานการณ์ของบุคคลเอง ซึ่งไม่จำเป็น

จะต้องตรงกับบทบาทอุดมคติ ในทำนองเดียวกันบุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อดังนั้นก็อาจแตกต่างกันในด้านแนวความคิด ดังนั้น ในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อนั้นไม่พึงสรุปเอาว่าบรรทัดฐานต่างๆ ของสังคมนั้นจะได้รับการยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่างๆ ไปในแนวเดียวกัน

3. บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริงๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคลปฏิบัติจริงนั้นอาจเกินไปกว่าความเชื่อทางสังคม ความคาดหมายของคนอื่นหรือความเข้าใจของบุคคลเอง แต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิกภาพเฉพาะตัวและประสบการณ์ของเขาเองด้วย

ฟวงเพชร สุรัตน์กวีกล (2542) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทเป็นรูปธรรมเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาท มี 3 ด้าน คือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำแต่อาจมีใครที่ทำหรือไม่มีใครทำตามนั้นก็ไม่ได้

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทจะพิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางโครงสร้างทางสังคม (Social Structure)
2. ลักษณะแนวปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

ซึ่งมีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นไว้หลายอย่าง ดังนี้

จิราพรรณ กาญจนจิตรา (อ้างถึงในเอกรัฐ ชูหวาน, 2553) ได้ให้คำนิยามลักษณะของบทบาทในลักษณะแนวโครงสร้างทางสังคมและแนวปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไว้ว่า ด้านโครงสร้างทางสังคม บทบาทหมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติ และกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น ส่วนด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บทบาท

หมายถึง ผลต่อเนื้อเรื่องที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปฏิสัมพันธ์

ทิตยา สุวรรณชฎ (อ้างถึงในสุเทพ แก้วประดิษฐ์, 2550) ได้อธิบายว่าบทบาทเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่ง และแบ่งบทบาทออกเป็น “บทบาทตามอุดมคติ” (Ideal Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมสมควรปฏิบัติ และ “บทบาทที่สมควรปฏิบัติจริง” (Actual Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมปฏิบัติอย่างจริง โดยอธิบายว่า “บทบาทที่ปฏิบัติจริง” นี้เป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่และปฏิกริยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามการศึกษาถึงทฤษฎีบทบาทก็คงต้องอาศัยทั้งในลักษณะแนวโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) และลักษณะเป็นแนวปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ดังที่ทิตยา สุวรรณชฎ ได้สรุปฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมของบุคคลว่ามีลักษณะดังนี้

1. มีสถานภาพ (Status) อยู่จริงในทุกสังคมและมีอยู่ก่อนที่ตัวคนจะเข้าไปครอง
2. มีบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought to Role) ประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ในสังคมนั้นๆเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญในการกำหนดฐานะ ตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น
4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะ ตำแหน่งและบทบาทนั้นได้มาจากสังคมการณ์ (Socialization) ในสังคมนั้นๆ
5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมจริงๆของคนที่ครองฐานะตำแหน่งอื่นๆ เพราะพฤติกรรมจริงๆนั้นเป็นผลของปฏิกริยาของคนที่ครองฐานะตำแหน่งที่มีบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกภาพของตนเอง และบุคลิกภาพของผู้อื่นที่เข้ามาร่วมในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคมซึ่งจากแนวคิดของทิตยา สุวรรณชฎ เป็นการมองในแง่ของบทบาทคาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง

2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

การปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพบทบาทที่รับมาตามข้อตกลงของสังคมนั้น นักการศึกษาได้สรุปทฤษฎีบทบาทไว้ดังต่อไปนี้

ธนารัตน์ เทพโยธิน (2544) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและ ได้อธิบายโดยสรุปไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ซึ่งได้กล่าวว่า สถานภาพหรือตำแหน่งเป็นตัวกำหนดบทบาทให้แก่บุคคล สถานภาพที่เป็นนามธรรม หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่ง ดังนั้นเมื่อกำหนดตำแหน่งใดขึ้นก็จำเป็นจะต้องมีบทบาทหรือภาระหน้าที่กำกับตำแหน่งนั้นไว้เสมอ

2. ทฤษฎีของสกอต (Scott) ได้กล่าวถึงบทบาทไว้ 5 ประการดังนี้

2.1 บทบาทที่ความคาดหวังที่เกิดขึ้นในตำแหน่งต่างๆ มิได้เกี่ยวข้องหรือมุ่งไปที่ตัวบุคคล

2.2 บทบาทมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการทำงาน บทบาทในองค์กรเป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติงานหนึ่งๆ

2.3 บทบาทนั้นยากที่จะกำหนดซึ่งเฉพาะลงไปได้อย่างชัดเจน

2.4 บทบาทจะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.5 บทบาทกับงานที่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกันในงานหนึ่งๆ บุคคลอาจมีหลายบทบาทได้

นิตย์ ประจงแต่ง (2548) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและ ได้อธิบายโดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตันให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานะภาพหรือฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรมหรือตำแหน่งซึ่งฐานะจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นว่ามีภารกิจและหน้าที่อย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่ง สิ่งที่มาคือบทบาทของตำแหน่งซึ่งทุกตำแหน่งต้องมีบทบาทกำกับ

2. ทฤษฎีของเพียร์สัน (Pearson) เพียร์สันกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทพิเศษของแต่ละบุคคลในสังคม มีความจำเป็นที่ต้องติดต่อ

สัมพันธ์กัน ต้องมีความสนใจกันเป็นพิเศษและให้ความเห็นว่า สภาพสังคมในโรงเรียนจะประกอบด้วย ครูใหญ่ ครู นักเรียน ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และมีความสนใจกันเป็นพิเศษ

3. ทฤษฎีของฮอร์แมนส์ (Homan) ฮอร์แมนส์กล่าวว่า ตำแหน่งเป็นสาระของพฤติกรรมสัมพันธ์บุคคลจะปฏิบัติอย่างไรก็ต่อเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคิดเสมอว่า ตำแหน่งเป็นเพียงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้น บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม

พระมหาพนมนคร มีราคา (2549) ได้รวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของเคโซ สวานานท์ (2518) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ฐูสภาพของคนในสังคม
- 1.2 คำนึ่งถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- 1.3 คำนึ่งถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- 1.4 ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

2. ทฤษฎีของโคเฮน (Cohen, 1987) โคเฮนได้กล่าววสรุปทฤษฎีบทบาทไว้ว่าสิ่งที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่าบทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ปฏิบัติตามบทบาท ที่สังคมกำหนดให้ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขาความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ถูกปฏิบัติจริงนั้นอาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้

- 2.1 บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- 2.2 ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกต้อง
- 2.3 บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีของมีด (Mead, 1989) มีดได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

- 3.1 การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3.2 พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องเลือกความเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง
- 3.3 ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น การเป็นแบบอย่าง เพื่อให้การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ
- 3.4 การประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น

3. แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

ในปี 2524 คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้น ได้เสนอความเห็นต่างๆ ต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งข้อเสนอให้ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานหมู่บ้านในด้านต่างๆ ที่สำคัญคือการปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ตามรูปแบบหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ. ศ. 2457 ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับรูปแบบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และที่สำคัญมีการเสนอให้ยกเลิกคณะกรรมการหมู่บ้านรูปแบบอื่น โดยให้คงไว้เพียงคณะกรรมการหมู่บ้านตาม พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ. ศ. 2457 และคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป.

3.1 คณะทำงานด้านต่างๆ

คณะทำงานของกรรมการหมู่บ้าน (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551) มีหน้าที่ช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของ กม. และ ผู้ใหญ่บ้าน อย่างน้อยให้มีคณะทำงานด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือมีคณะทำงานเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้ที่กล่าวมาหากคณะกรรมการ โดยความเห็นชอบของนายอำเภอเห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของ กม. คณะทำงานด้านต่างๆ ประกอบไปด้วย

1. คณะทำงานด้านอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหมู่บ้าน รองประธานกรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคณะทำงานด้านต่างๆ เลขานุการ และเหรัญญิก โดยให้ประธานกรรมการหมู่บ้านและเลขานุการ เป็นหัวหน้าและเลขานุการคณะทำงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) งานธุรการ
- 2) การจัดประชุม
- 3) การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน
- 4) การประชาสัมพันธ์
- 5) การประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานด้านต่างๆ
- 6) การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี
- 7) งานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการ

มอบหมาย

2. คณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าคณะทำงาน และกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) การส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2) การส่งเสริมอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้กับราษฎรในหมู่บ้าน
- 3) การส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน
- 4) การสร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท
- 5) การตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน
- 6) การคุ้มครองดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน
- 7) การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและภัยอันตรายของหมู่บ้าน
- 8) งานอื่นใดตามที่คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการมอบหมาย

3. **คณะกรรมการด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน** ประกอบด้วย กรรมการหมู่บ้านที่ คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน
- 2) การประสานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านกับ คณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือเสนอของงบประมาณจากภายนอก
- 3) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน
- 4) การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน และงานอื่นใด ตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการมอบหมาย

4. **คณะกรรมการด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ** ประกอบด้วย กรรมการหมู่บ้านที่ คณะกรรมการหมู่บ้านคัดเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้าน
- 2) การพัฒนาและการส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาด เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้าน
- 3) งานอื่นใดตามที่ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการ มอบหมาย

5. **คณะกรรมการด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข** ประกอบด้วยกรรมการ หมู่บ้านที่คณะกรรมการคัดเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การจัดสวัสดิการใน หมู่บ้าน
- 2) การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
- 3) การส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการ สาธารณสุข
- 4) งานอื่นใดตามที่ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการ มอบหมาย

6. คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน
- 2) งานอื่นใดตามที่ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการมอบหมาย

4. คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์

ประวัติความเป็นมาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

เมื่อประมาณ ปี ร.ศ.119 (พ.ศ.2443) อำเภอโคกโพธิ์ ขึ้นอยู่กับเมืองหนองจิกซึ่งในขณะนั้นได้แบ่งการปกครองเป็น 7 หัวเมือง อันมีเมืองปัตตานี เมืองหนองจิก เมืองยะหริ่ง เมืองสายบุรี เมืองยะลา เมืองระแงะ และเมืองรามัน ต่อมาในปี ร.ศ.125 ได้จัดให้มีการปกครองแบบมณฑลขึ้นเรียกว่า มณฑลปัตตานี

อำเภอโคกโพธิ์ได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ โดยแยกจากเมืองหนองจิก เป็นอำเภอใหม่เรียกว่าอำเภอเมืองเก่า ตั้งอยู่ที่บ้านนาเกตุ หมู่ที่ 1 ตำบลมะกรูด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่ออำเภอเป็นอำเภอมะกรูด ตามชื่อของตำบล

ปี พ.ศ.2472 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้เสด็จมาทอดพระเนตรสุริยุปราคา จึงได้พิจารณาจัดหาสถานที่สำหรับใช้เป็นที่พัก และติดตั้งกล้องดูดาวทรงเห็นว่าบริเวณหลังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ (ที่ตั้งที่ว่าการอำเภอปัจจุบัน) มีสภาพเหมาะสมจึงได้สร้างพลับพลาที่ประทับและที่พักสำหรับเจ้าหน้าที่ขึ้น และเมื่อเสร็จจากการรับเสด็จอาคารต่างๆ ที่ก่อสร้างไว้นั้นมีหลายหลังสามารถใช้เป็นที่พักอาศัยและบ้านพักได้ จึงย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่ ณ สถานที่แห่งนี้นับจนถึงปัจจุบัน และเมื่อปี พ.ศ.2482 ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอจากอำเภอมะกรูดเป็นอำเภอโคกโพธิ์ตามชื่อของตำบล นับอายุของอำเภอโคกโพธิ์จนถึงปัจจุบันมีอายุยาวนานถึง 97 ปี

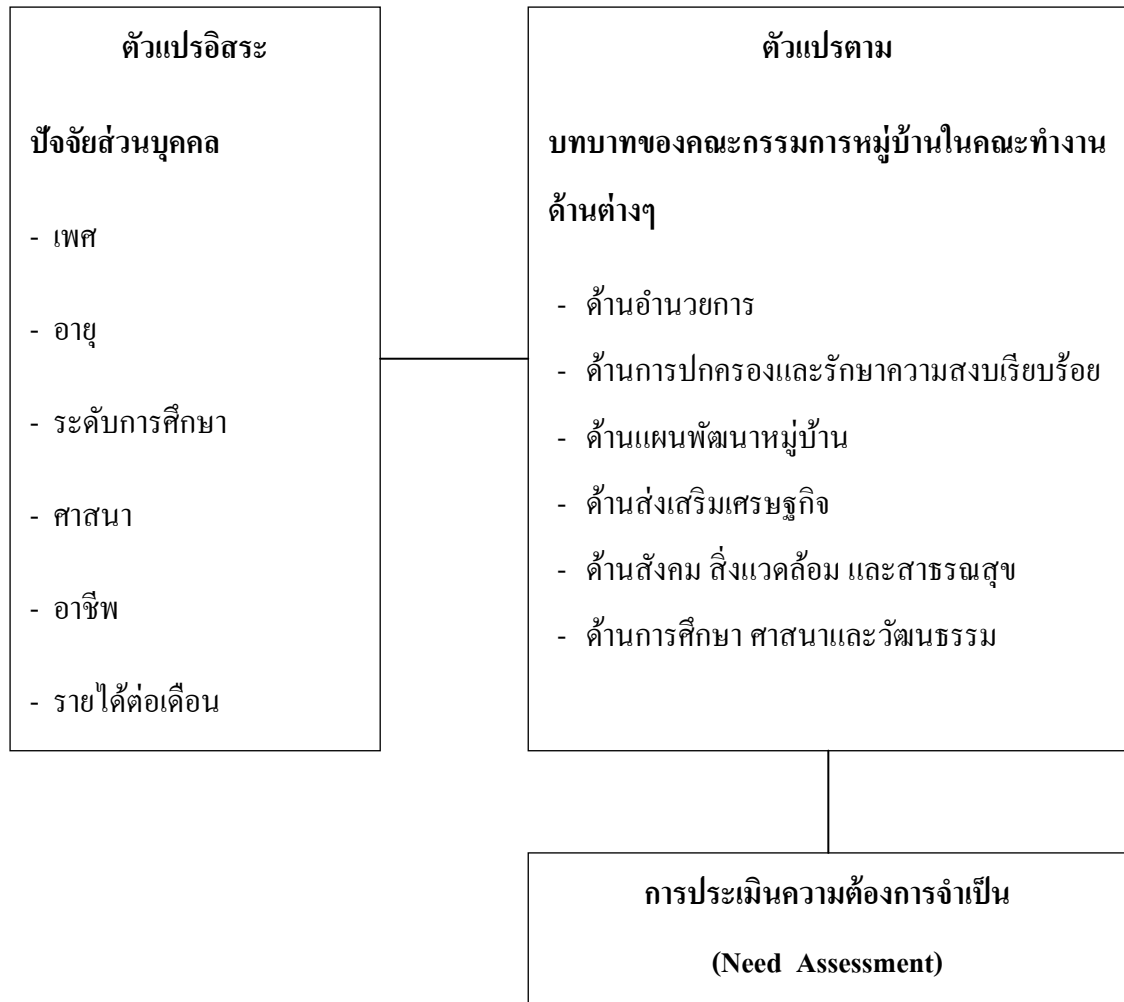
อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นอำเภอหนึ่งใน 12 อำเภอ ของจังหวัดปัตตานี แบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 82 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 339,414 ตร.กม.

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เจนจิรา วิศพันธ์ และคณะ (2556) ทำการศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทักษิณ และศึกษาวิธีการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทักษิณ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ ด้านความรู้ มีความต้องการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างขวัญกำลังใจ ด้านทักษะ มีความต้องการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติ มีความต้องการพัฒนาเจตคติที่เกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง และยังพบว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทักษิณ เลือกให้ความสำคัญต่อวิธีการพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ แบบรายบุคคล เลือกให้ความสำคัญกับวิธีการฝึกอบรมในงาน และแบบรายกลุ่ม เลือกให้ความสำคัญกับวิธีการส่งไปดูงานกับหน่วยงานภายนอก

วันเพ็ญ เนตรประไพ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในส่วนของสภาพจริงและสภาพที่คาดหวัง อีกทั้งนักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านรักความเป็นไทย โดยจากการเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันพบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงกว่าเพศชาย และผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี” มีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติต่างๆ ที่ใช้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 61,538 คน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2560)

2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดใช้หลักการคำนวณของ Taro Yamane โดยมีค่าความเชื่อมั่น 95% และให้มีค่าความคลาดเคลื่อน .05 โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

ใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ ค่าคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความเชื่อมั่น 95%
สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{61,538}{1 + 61,538 (0.05)^2}$$

$$n = 399.99 \text{ หรือ } 400 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จะใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 400 คน

3) วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ 400 ตัวอย่าง โดยแยกเป็น

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ทรายขาว	6	4,213	27
มะกรูด	7	5,837	38
ทุ่งพลา	5	3,792	25
บางโกระ	5	2,687	17
ช้างให้ตก	5	3,009	20
นาเกตุ	7	7,310	48
นาประคู้	8	6,072	39
ปากล่อ	9	6,446	42

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
โคกโพธิ์	12	7,835	51
ป่าบอน	5	4,195	27
ท่าเรือ	7	4,965	32
ควนโนรี	6	5,177	34
รวม	82	61,538	400

2. แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลชั้นต้นที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลโดยตรง เป็นข้อมูลที่ลงมือเก็บครั้งแรกด้วยตนเอง แล้วนำเอาข้อมูลเหล่านั้นใช้เป็นเอกสารอ้างอิง เมื่อต้องการข้อมูลเหล่านี้ก็จะไปทำการวัดหรือสังเกตเอามาโดยตรง ได้มาจากการส่งแบบสอบถามไปให้กรอก

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่รวบรวมข้อมูลไว้แล้ว เช่น ข้อมูลทางสถิติต่างๆ ที่มีการบันทึกไว้แล้ว ข้อมูลจากรายงานการวิจัย เป็นต้น แล้วสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้อ้างอิงได้เลย ข้อมูลที่ได้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีข้อเท็จจริงที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้

3. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 6 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ซึ่งแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ จำนวน 6 ด้าน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน, 2551) ได้แก่

- 1) ด้านอำนาจการ
- 2) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย
- 3) ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน
- 4) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ
- 5) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข
- 6) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ ข้อคำถามในตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบตอบสนองคู่ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินสภาพที่เป็นอยู่ของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้านที่มีในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 เป็นการประเมินสภาพที่ควรจะเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้านที่คาดหวัง

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าระดับ (Rating Scale) ของลิเคิท (Likert Scale) โดยกำหนดเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านน้อยที่สุด

จากนั้นจึงจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PNI_{modified}) และในกรณีที่มีค่า PNI_{modified} เท่ากันจะพิจารณาจากค่า PNI ประกอบ (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548) คำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่า } PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

เมื่อ $I =$ สิ่งที่คาดหวัง

$D =$ สิ่งที่มีในปัจจุบัน

$$\text{ค่า } PNI = (I-D) \times I$$

เมื่อ $I =$ สิ่งที่คาดหวัง

$D =$ สิ่งที่มีในปัจจุบัน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล โดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของระดับความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีดังนี้

4.21 - 5.00 ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในระดับน้อย

1.00 - 1.80 ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะต่างๆ ได้อย่างอิสระ

วิธีสร้างเครื่องมือ

งานวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงเครื่องมือขึ้นตามแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ โดยวิธีการปรับและสังเคราะห์เครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับและสังเคราะห์แบบสอบถาม

3) ปรับและสังเคราะห์เครื่องมือตามนิยามปฏิบัติการ แบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 6 ด้าน (ระบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุม

ของคณะกรรมการหมู่บ้าน, 2551) จำนวน 42 ข้อ ส่วนตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

4) นำเครื่องมือที่ปรับและสังเคราะห์ขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาความครอบคลุมและความสอดคล้องตามนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

5) นำเครื่องมือผ่านการคัดเลือกในข้อที่ 3 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำแบบสอบถามที่ลองใช้มาหาค่าความเชื่อถือ (Reliability)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ จึงใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับและสังเคราะห์ขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องตามจุดประสงค์ของการวิจัย โดยค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามต้องมีค่า .66 – 1.00 ปรากฏว่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หรือค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00

2. การหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับและสังเคราะห์ขึ้นและผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงและนำแบบสอบถามมาทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOW

ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach) ซึ่งอธิบายค่าความเที่ยง (Reliability) ที่ยอมรับกันจะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ซึ่งจากการหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ปรากฏว่า Cronbach's Alpha มีค่าเท่ากับ .808

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาคุณภาพแล้ว ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือแนะนำตัว และขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. นำหนังสือแนะนำตัวในการเก็บข้อมูลในข้อที่ 1 ไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่ที่ว่าการอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อชี้แจงและขออนุญาตเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1.1 จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง

1.2 นำแบบสอบถามไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่ที่ว่าการอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อแจกจ่ายไปยังกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้

1.3 หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติต่างๆ ที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows (Statistical Product and Service Solution) ในการประมวลและจัดตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ การหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ด้านอำนาจการด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอ โศกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PN_{modified}) และในกรณีที่มีค่า PN_{modified} เท่ากันจะพิจารณาจากค่า PNI ประกอบ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งได้ทำการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ในส่วนของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออก ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
2. การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน
3. การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ในส่วนนี้ขอนำเสนอในรูปแบบตาราง ซึ่งข้อมูลทั่วไปประกอบไปด้วยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	245	61.2
- หญิง	155	38.8
อายุ		
20 - 30 ปี	89	22.2
31 - 40 ปี	109	27.2
41 - 50 ปี	171	42.8
51 - 60 ปี	19	4.8
61 ปีขึ้นไป	12	3.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	18	4.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	37	9.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	109	27.2
อนุปริญญา/ปวส.	76	19.1
ปริญญาตรี	130	32.5
สูงกว่าปริญญาตรี	30	7.5

ตาราง 1 (ต่อ)

	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศาสนา			
	พุทธ	111	27.8
	คริสต์	15	3.7
	อิสลาม	274	68.5
อาชีพ			
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	85	21.2
	ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	109	27.2
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	66	16.5
	เกษตรกร	46	11.6
	รับจ้างทั่วไป	94	23.5
รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 15,000 บาท	147	36.8
	15,001 – 20,000 บาท	109	27.2
	20,001 – 25,000 บาท	98	24.5
	25,001 บาท ขึ้นไป	46	11.5

จากตาราง 1 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีดังนี้

เพศ ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 และเป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8

อายุ ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 ลำดับรองลงมาได้แก่ ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 อายุ 20-30 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

อายุ 51-60 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และลำดับสุดท้ายคือประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

ระดับการศึกษา ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 ลำดับรองลงมาได้แก่ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และลำดับสุดท้ายคือประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5

ศาสนา ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ลำดับรองลงมาได้แก่ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และลำดับสุดท้ายคือประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

อาชีพ ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ลำดับรองลงมาได้แก่ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 และลำดับสุดท้ายคือประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

รายได้ต่อเดือน ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 ลำดับรองลงมาได้แก่ประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 รายได้ต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และสุดท้ายคือมีรายได้ต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

4.2 การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน

การวิเคราะห์สภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่ ของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในคณะทำงานต่างๆ จำนวน 6 ด้าน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; $PNI_{modified}$) ในส่วนนี้ขอเสนอในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านอำนาจการ

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
1	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้าน มีการจัดฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอ	3.34	0.958	ปานกลาง	3.97	0.780	มาก	0.19	7
2	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นคนมีศักยภาพอย่างเป็นรูปธรรม	3.03	1.085	ปานกลาง	4.22	0.555	มากที่สุด	0.39	6
3	คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	2.83	1.047	ปานกลาง	4.30	0.523	มากที่สุด	0.52	5
4	ในหมู่บ้านมีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานในคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่างๆ เป็นประจำ	2.79	1.386	ปานกลาง	4.28	0.591	มากที่สุด	0.53	4

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
5	คณะกรรมการหมู่บ้านมีการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้าน	2.40	1.146	ปานกลาง	4.57	0.679	มากที่สุด	0.90	2
6	คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบถึงมติการประชุมต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของราษฎร	2.95	1.269	ปานกลาง	4.67	0.554	มากที่สุด	0.58	3
7	มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี โดยมีการปิดประกาศและแจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงกัน	2.01	1.307	น้อย	3.98	0.816	มาก	0.98	1
	ค่าเฉลี่ย	2.77	0.473	ปานกลาง	3.33	0.432	ปานกลาง	0.20	

จากตาราง 2 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านอำนาจการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.77$, S.D. = 0.473) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการจัดฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอ มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด ($\bar{x} = 3.34$, S.D. = 0.958) รองลงมาคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นคนมีศักยภาพอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{x} = 3.03$, S.D. = 1.085) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบถึงมติการประชุมต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของราษฎร ($\bar{x} = 2.95$, S.D. = 1.269) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 1.047) ในหมู่บ้านมีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานในคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่างๆ เป็นประจำ ($\bar{x} = 2.79$, S.D. = 1.386)

คณะกรรมการหมู่บ้านมีการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 2.40$, S.D. = 1.146) และสุดท้ายคือมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี โดยมีการปิดประกาศและแจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงกัน ($\bar{x} = 2.01$, S.D. = 1.307)

เมื่อพิจารณาจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านอำนวยการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 0.432) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านมีการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.554) เป็นประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงสุด รองลงมาคือคณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบถึงมติการประชุมต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของราษฎร ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.679) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.523) ในหมู่บ้านมีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานในคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่างๆ เป็นประจำ ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.591) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นคนมีศักยภาพอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.555) มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี โดยมีการปิดประกาศและแจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงกัน ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.816) และสุดท้ายคือประเด็นคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้าน มีการจัดฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.780)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
8	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน	2.98	0.735	ปานกลาง	4.72	0.472	มากที่สุด	0.58	4
9	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการสร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัยต่างๆ มีการทำงานที่ชัดเจน ไม่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่	2.73	1.257	ปานกลาง	4.36	0.510	มากที่สุด	0.60	3
10	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือประณีตระนอมข้อพิพาทต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม	3.60	0.915	มาก	4.65	0.512	มากที่สุด	0.29	7
11	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ	2.72	1.135	ปานกลาง	4.60	0.511	มากที่สุด	0.69	1
12	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการคุ้มครองและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน	3.04	1.172	ปานกลาง	4.72	0.462	มากที่สุด	0.55	5

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
13	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และภัยอันตรายของหมู่บ้านอย่างทันทั่วถึง	3.26	1.118	ปานกลาง	4.86	0.342	มากที่สุด	0.49	6
14	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ	2.68	1.008	ปานกลาง	4.34	0.521	มากที่สุด	0.62	2
	ค่าเฉลี่ย	3.00	0.408	ปานกลาง	4.61	0.281	มากที่สุด	0.54	

จากตาราง 3 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.408) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านมีการช่วยเหลือประณีประนอมข้อพิพาทต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.915) รองลงมาคือคณะกรรมการหมู่บ้านมีการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และภัยอันตรายของหมู่บ้านอย่างทันทั่วถึง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 1.118) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการคุ้มครองและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.04$, S.D. = 1.172) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 2.98$, S.D. = 0.735) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการสร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัยต่างๆ มีการทำงานที่ชัดเจน ไม่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{x} = 2.73$, S.D. = 1.257) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 2.72$, S.D. = 1.135) และสุดท้ายคือประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ ($\bar{x} = 2.68$, S.D. = 1.008)

เมื่อพิจารณาจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.281) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และภัยอันตรายของหมู่บ้านอย่างทันท่วงที ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.342) เป็นประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงสุด รองลงมาคือคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการคุ้มครองและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.462) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.472) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือประณีตระดมข้อพิพาทต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.512) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.511) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการสร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัยต่างๆ มีการทำงานที่ชัดเจน ไม่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.510) และประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.521)

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
15	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือหน่วยงานรัฐจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือการจัดประชาคมหมู่บ้าน	2.81	1.164	ปานกลาง	4.46	0.523	มากที่สุด	0.59	5

ตาราง 4 (ต่อ)

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
16	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านของท่านทุกครั้งที่มีการประชุมชมหมู่บ้าน	2.66	0.957	ปานกลาง	4.57	0.496	มากที่สุด	0.72	3
17	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก	2.77	1.201	ปานกลาง	4.52	0.510	มากที่สุด	0.63	4
18	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	2.53	1.150	ปานกลาง	4.58	0.583	มากที่สุด	0.81	1
19	คณะกรรมการหมู่บ้าน เปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ	4.34	0.761	มากที่สุด	4.57	0.530	มากที่สุด	0.05	7
20	แผนงานและโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านได้นำมาจากความต้องการ และปัญหาของราษฎรในหมู่บ้านอย่างแท้จริง	2.60	1.105	น้อย	4.54	0.504	มากที่สุด	0.75	2
21	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการร่วมกันสำรวจค้นหาปัญหาที่มีผลกระทบต่อราษฎรก่อนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกครั้ง	3.46	0.538	มาก	4.57	0.525	มากที่สุด	0.32	6
	ค่าเฉลี่ย	3.02	0.569	ปานกลาง	4.54	0.426	มากที่สุด	0.50	

จากตาราง 4 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโลกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.569) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านเปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.761) รองลงมาคือคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการร่วมกันสำรวจค้นหาปัญหาที่มีผลกระทบต่อราษฎรก่อนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.538) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือหน่วยงานรัฐจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือการจัดประชาคมหมู่บ้าน ครั้ง ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 1.164) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.77$, S.D. = 1.201) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านของท่านทุกครั้งที่มีการประชาคมหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.957) แผนงานและโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านได้นำมาจากความต้องการ และปัญหาของราษฎรในหมู่บ้านอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 1.105) และประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 1.150)

เมื่อพิจารณาจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโลกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.426) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.583) เป็นประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงที่สุด รองลงมาคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านของท่านทุกครั้งที่มีการประชาคมหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.496) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการร่วมกันสำรวจค้นหาปัญหาที่มีผลกระทบต่อราษฎรก่อนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.525) คณะกรรมการหมู่บ้าน เปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.530) แผนงานและโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านได้นำมาจากความต้องการ และปัญหาของราษฎรในหมู่บ้านอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.504) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.510)

และสุดท้ายคือประเด็นคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือหน่วยงานรัฐจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือการจัด ประชาคมหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.523)

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้าน ส่งเสริมเศรษฐกิจ

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปล ผล	\bar{x}	S.D.	แปล ผล		
22	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนา ป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้าน มีส่วน ร่วมในการช่วยติดต่อ ประสานงานการค้า ระหว่างประชาชนในหมู่บ้านกับพ่อค้าแม่ ขายเป็นพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนใน หมู่บ้านมีรายได้ที่ดีขึ้น	3.80	0.573	มาก	4.19	0.454	มาก	0.10	6
23	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนา ป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมี แนวคิดใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพที่ ยังยืนมานำเสนอประชาชนในหมู่บ้านอยู่ บ่อยครั้ง	2.83	0.469	ปาน กลาง	4.67	0.503	มาก ที่สุด	0.65	2
24	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมการ ดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้าน	2.92	1.073	ปาน กลาง	4.42	0.504	มาก ที่สุด	0.51	3
25	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำ โครงการการพัฒนาอาชีพด้านการผลิต และการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับ ราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม	2.47	0.939	น้อย	4.64	0.561	มาก ที่สุด	0.88	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
26	มีการสนับสนุนและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในหมู่บ้านของท่าน เช่น การพูดคุย ประชุม และการจัดกิจกรรมให้ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.70	0.480	มาก	4.32	0.729	มากที่สุด	0.17	5
27	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของส่วนราชการที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้ท่านทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.24	0.666	มากที่สุด	4.25	0.964	มากที่สุด	0.00	7
28	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของชุมชนไปสู่ส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น	3.49	0.500	มาก	4.42	0.538	มากที่สุด	0.27	4
	ค่าเฉลี่ย	3.35	0.400	ปานกลาง	4.42	0.362	มากที่สุด	0.32	

จากตาราง 5 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 0.400) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของส่วนราชการที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้ท่านทราบอย่างสม่ำเสมอ มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.666) รองลงมาคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการช่วยติดต่อประสานงานการค้าระหว่างประชาชนในหมู่บ้านกับพ่อค้าแม่ขายต่างพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนใน

หมู่บ้านมีรายได้ที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.573) มีการสนับสนุนและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในหมู่บ้านของท่าน เช่น การพูดคุย ประชุม และการจัดกิจกรรมให้ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.480) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของชุมชนไปสู่ส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.500) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 1.073) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อปป.) ในหมู่บ้านมีแนวคิดใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนมานำเสนอประชาชนในหมู่บ้านอยู่บ่อยครั้ง ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.469) และประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำโครงการการพัฒนาอาชีพด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.939)

เมื่อพิจารณาจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.362) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อปป.) ในหมู่บ้านมีแนวคิดใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนมานำเสนอประชาชนในหมู่บ้านอยู่บ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.503) เป็นประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงสุด รองลงมาคือคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำโครงการการพัฒนาอาชีพด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.564) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.504) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของชุมชนไปสู่ส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.538) มีการสนับสนุนและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในหมู่บ้านของท่าน เช่น การพูดคุย ประชุม และการจัดกิจกรรมให้ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.729) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของส่วนราชการที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้ท่านทราบอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.964) และประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อปป.) ในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการช่วยติดต่อประสานงานการค้ำระหว่างประชาชนในหมู่บ้านกับพ่อค้าแม่ขายต่างพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้ที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.454)

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
29	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือระบบสุขภาพ ความสะอาดในหมู่บ้าน ไม่เคยปล่อยปละละเลยหากพบเห็นหมู่บ้านไม่สะอาด	3.78	0.475	มาก	4.23	0.670	มากที่สุด	0.12	6
30	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการรณรงค์การคัดแยกขยะในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม	3.98	0.643	มากที่สุด	4.00	0.848	มาก	0.01	7
31	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการระบบสาธารณสุขมูลฐานให้กระจายไปยังประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม	3.01	0.761	ปานกลาง	4.23	0.733	มากที่สุด	0.41	4
32	ในท้องที่มีการสอดส่องดูแล และรักษาสภาพคันคลอง และทางน้ำชลประทานที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ	2.67	0.969	ปานกลาง	4.39	0.493	มากที่สุด	0.64	1
33	คณะกรรมการหมู่บ้านมีการร่วมกับราษฎรในพื้นที่ คอยสอดส่องดูแลหรือคอยช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างทันทั่วถึง	3.11	1.133	ปานกลาง	4.45	0.551	มากที่สุด	0.43	3

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
34	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ราษฎรในพื้นที่ เกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.94	0.696	ปานกลาง	4.24	0.671	มากที่สุด	0.44	2
35	คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ	3.28	0.565	ปานกลาง	4.09	0.894	มาก	0.25	5
	ค่าเฉลี่ย	3.25	0.421	ปานกลาง	4.23	0.483	มากที่สุด	0.30	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.421) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการรณรงค์การคัดแยกขยะในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.643) รองลงมาคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือและระบบสุขภาพ ความสะอาดในหมู่บ้าน ไม่เคยปล่อยให้ขยะล้นหากพบเห็นหมู่บ้านไม่สะอาด ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.475) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการจัดสวัสดิการในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.565) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการร่วมกับราษฎรในพื้นที่คอยสอดส่องดูแลหรือคอยช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างทันที่ ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 1.133)

คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการระบบสาธารณสุขมูลฐาน ให้กระจายไปยังประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ($\bar{x} = 3.01$, S.D. = 0.761) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ราษฎรในพื้นที่ เกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = 0.696) และประเด็นสุดท้ายคือในท้องที่มีการสอดส่องดูแล และรักษาสภาพคันคลอง และทางน้ำชลประทานที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.969)

เมื่อพิจารณาจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.483) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านมีการร่วมกับราษฎรในพื้นที่ คอยสอดส่องดูแลหรือคอยช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างทันท่วงที ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.551) เป็นประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงสุด รองลงมาคือประเด็นในท้องที่มีการสอดส่องดูแล และรักษาสภาพคันคลอง และทางน้ำชลประทานที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.493) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ราษฎรในพื้นที่ เกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.671) คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการช่วยดูแลระบบสุขภาพ ความสะอาดในหมู่บ้าน ไม่เคยปล่อยปละละเลยหากพบเห็นหมู่บ้านไม่สะอาด ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.670) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการระบบสาธารณสุขมูลฐาน ให้กระจายไปยังประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.733) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.894) และประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการณรงค์การคัดแยกขยะในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.848)

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
36	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดี มีการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน	3.70	0.627	มาก	4.14	0.704	มาก	0.12	7
37	คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นประจำ	3.10	0.383	ปานกลาง	4.43	0.516	มากที่สุด	0.43	3
38	คณะกรรมการหมู่บ้าน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง	3.94	0.564	มาก	4.44	0.545	มากที่สุด	0.13	6
39	คณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที	2.40	1.130	น้อย	4.64	0.530	มากที่สุด	0.93	1
40	มีการอนุรักษ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ ตามจารีตประเพณีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี	3.90	0.859	มาก	4.66	0.531	มากที่สุด	0.19	5
41	จัดให้มีการระดมทุนหรือวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	2.40	1.130	น้อย	4.25	0.603	มากที่สุด	0.77	2

ตาราง 7 (ต่อ)

ที่	รายละเอียด	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
42	มีการนำบริบทสังคม ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มาใช้ในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม	3.89	0.849	มาก	4.71	0.544	มากที่สุด	0.21	4
	ค่าเฉลี่ย	3.33	0.432	ปานกลาง	4.47	0.298	มากที่สุด	0.27	

จากตาราง 7 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 0.432) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.564) รองลงมาคือมีการอนุรักษ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ ตามจารีตประเพณีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.859) มีการนำบริบทสังคม ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มาใช้ในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.849) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดี มีการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.627) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นประจำ ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = 0.383) และสองประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที รวมถึงประเด็นจัดให้มีการระดมทุนหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้วย ($\bar{x} = 2.40$, S.D. = 1.130)

เมื่อพิจารณาจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.298) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นมีการนำบริบทสังคม ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มาใช้ในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.544) เป็นประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงสุด รองลงมาคือมีการอนุรักษ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ ตามจารีตประเพณีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.531) คณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.530) คณะกรรมการหมู่บ้าน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.545) คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.516) จัดให้มีการระดมทุนหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.603) และประเด็นสุดท้ายคือคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดี มีการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.704)

4.3 การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน

การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในขณะทำงานต่างๆ จำนวน 6 ด้าน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PNI_{modified}) ในส่วนนี้ขอนำเสนอในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ 6 ด้าน

ที่	รายละเอียด	ความต้องการจำเป็น						PNI	ลำดับ
		สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น				
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
1	ด้านอำนาจการ	2.77	0.473	ปานกลาง	3.33	0.432	มากที่สุด	0.20	6
2	ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	3.00	0.408	ปานกลาง	4.61	0.281	มากที่สุด	0.54	1
3	ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน	3.02	0.569	ปานกลาง	4.54	0.426	มากที่สุด	0.50	2
4	ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	3.35	0.4	ปานกลาง	4.42	0.362	มากที่สุด	0.32	4
5	ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข	3.25	0.421	ปานกลาง	4.23	0.483	มากที่สุด	0.30	5
6	ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.33	0.432	ปานกลาง	4.47	0.298	มากที่สุด	0.34	3
	รวม	3.12	0.451	ปานกลาง	4.26	0.380	มากที่สุด	0.37	-

จากตาราง 8 พบว่า บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีต่อประชาชนนั้นมีสภาพที่เป็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = 0.451) และประชาชนมีสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.380) เมื่อพิจารณาความต้องการของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีความต้องการด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.54$) รองลงมาคือมีความต้องการจำเป็นด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.50$) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($PNI_{Modified} = 0.34$)

ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($PNI_{Modified} = 0.32$) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ($PNI_{Modified} = 0.30$) และลำดับสุดท้ายคือความต้องการจำเป็นด้านอำนาจการ ($PNI_{Modified} = 0.20$)

4.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อคิดเห็น		
คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) บางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ	7	1.75
เจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะในการแปลงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ	1	0.25
ปัญหาด้านงบประมาณ	12	3
การปฏิบัติไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่	6	1.5
ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) เท่าที่ควร	3	0.75
ไม่แสดงความคิดเห็น	371	92.75

ตาราง 9 (ต่อ)

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะ		
ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่มากกว่านี้	3	0.75
ไม่มีข้อเสนอแนะ	397	99.25

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง และประเมินความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 400 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PNI_{modified})

1.1 สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61.2 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.8 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.5 นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 68.5 อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีคืออาชีพลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 27.2 และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 36.8

1.2 การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน

จากการศึกษาการประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านอำนวยการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวมที่ 2.77 และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.33 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการ

จำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.20 ($PNI_{Modified} = 0.20$) หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้าน มีการจัดฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 3.34 และข้อคำถามมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี โดยมีการปิดประกาศและแจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงกันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.01 ทั้งนี้สภาพที่ควรจะเป็นพบว่า ข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบถึงมติการประชุมต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของราษฎร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.67 และข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้าน มีการจัดฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 3.97 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าประเด็นมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี โดยมีการปิดประกาศและแจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงกัน มีความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านอำนวยการเป็นลำดับแรก มีค่าเท่ากับ 0.98 ($PNI_{Modified} = 0.98$)

ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวมที่ 3.00 และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.61 ซึ่งเมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.54 ($PNI_{Modified} = 0.54$) หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือประนีประนอมข้อพิพาทต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 3.60 และข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.68 ทั้งนี้สภาพที่ควรจะเป็นพบว่า ข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และภัยอันตรายของหมู่บ้านอย่างทันทั่วถึงที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.86 และข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 4.34 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ มีความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับแรก มีค่าเท่ากับ 0.69 ($PNI_{Modified} = 0.69$)

ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวมที่ 3.02 และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.54 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.50 ($PNI_{Modified} = 0.50$) หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน เปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.34 และข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.53 ทั้งนี้สภาพที่ควรจะเป็นพบว่า ข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.58 และข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือหน่วยงานรัฐจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือการจัดประชาคมหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 4.46 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านมีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ มีความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นลำดับแรก มีค่าเท่ากับ 0.81 ($PNI_{Modified} = 0.81$)

ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวมที่ 3.35 และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.42 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.32 ($PNI_{Modified} = 0.32$) หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของส่วนราชการที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้ท่านทราบอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.24 และข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้านมีการจัดทำโครงการการพัฒนาอาชีพด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.47 ทั้งนี้สภาพที่ควรจะเป็นพบว่า ข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีแนวคิดใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนมานำเสนอประชาชนในหมู่บ้านอยู่บ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.67 และข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง

(อพป.) ในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการช่วยติดต่อ ประสานงานการค้าระหว่างประชาชนในหมู่บ้าน กับพ่อค้าแม่ขายต่างพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้ที่ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 4.19 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการจัดทำโครงการการพัฒนาอาชีพด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม มีความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ เป็นลำดับแรก มีค่าเท่ากับ 0.88 ($PNI_{Modified} = 0.88$)

ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวมที่ 3.25 และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.23 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.30 ($PNI_{Modified} = 0.30$) หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการรณรงค์การคัดแยกขยะในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 3.98 และข้อคำถามในท้องที่มีการสอดส่องดูแล และรักษาสภาพคันคลอง และทางน้ำชลประทานที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.67 ทั้งนี้สภาพที่ควรจะเป็นพบว่า ข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้านมีการร่วมกับราษฎรในพื้นที่ คอยสอดส่องดูแลหรือคอยช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างทันทั่วทั้งที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.45 และข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการรณรงค์การคัดแยกขยะในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 4.00 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าประเด็นในท้องที่มีการสอดส่องดูแล และรักษาสภาพคันคลอง และทางน้ำชลประทานที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ มีความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข เป็นลำดับแรก มีค่าเท่ากับ 0.64 ($PNI_{Modified} = 0.64$)

ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ของบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวมที่ 3.33 และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.47 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.27 ($PNI_{Modified} = 0.27$) หากพิจารณาใน

รายละเอียดพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้าน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 3.94 และข้อคำถามคณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที และจัดให้มีการระดมทุนหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับที่ 2.40 ทั้งนี้สภาพที่ควรจะเป็นพบว่า ข้อคำถามมีการนำบริบทสังคม ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มาใช้ในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.71 และข้อคำถามคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดี มีการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 4.14 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าประเด็นคณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที มีความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นลำดับแรก มีค่าเท่ากับ 0.93 ($PNI_{Modified} = 0.93$)

ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรกจากคณะทำงานทั้ง 6 ด้าน แต่หากพิจารณาลงไปในรายละเอียดจะพบว่าประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญในประเด็นด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในเรื่องของความต้องการให้คณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็ให้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที

1.3 การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน

การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในขณะทำงานต่างๆ จำนวน 6 ด้าน พบว่าโดยรวมมีสภาพที่เป็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12 และมีสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.37 ($PNI_{Modified} = 0.37$) หาก

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ มีสภาพที่เป็นอยู่สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.35 รองลงมาคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 3.25 ด้านพัฒนาหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.02 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 3.00 และสุดท้ายคือด้านอำนาจการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.77

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น พบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ที่ 4.61 รองลงมาคือ ด้านพัฒนาหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.54 ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 และสุดท้ายคือด้านอำนาจการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33

ในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญจากการพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า ประชาชนในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในขณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับแรก ($PNI_{Modified} = 0.54$) รองลงมาคือขณะทำงานด้านพัฒนาหมู่บ้าน ($PNI_{Modified} = 0.50$) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นลำดับที่ 3 ($PNI_{Modified} = 0.34$) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจเป็นลำดับที่ 4 ($PNI_{Modified} = 0.32$) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขเป็นลำดับที่ 5 ($PNI_{Modified} = 0.30$) และลำดับสุดท้ายคือขณะทำงานด้านอำนาจการ ($PNI_{Modified} = 0.20$)

แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นลำดับแรก อีกทั้งเป็นการทำงานที่ถือได้ว่ามีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ในสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนของขณะทำงานด้านอำนาจการที่ประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญไว้เป็นอันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากลักษณะของงานจะเป็นในส่วนของการทำงานความสะดวกแก่การทำงานด้านอื่น เป็นการทำงานด้านการสนับสนุนมากกว่าการปฏิบัติการ อาจมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่น้อย

1.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในเรื่องของการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี หลายคนมองว่าปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) บางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ รวมถึงทักษะการแปลงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้การปฏิบัติไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ขาดการประยุกต์แนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา

อีกปัญหาหนึ่งซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญคือเรื่องงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามสถานการณ์ความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนมีความเข้าใจในปัญหาส่วนนี้ แต่หากคณะทำงานมีแนวคิดที่ดีอาจมีการนำเสนอโครงการต่างๆ ที่หลีกเลี่ยงการใช้งบประมาณต่างๆ ของรัฐที่หากขอใช้แล้วต้องรอเป็นเวลานาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่แทน ดังคำกล่าวที่ว่า “มีเงินลงเงิน มีแรงลงแรง”

ทั้งนี้ปัญหาที่มีความสำคัญอีกปัญหาหนึ่งคือปัญหาของชาวบ้านเองที่พบว่าประชาชนในพื้นที่หลายรายไม่ให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) เท่าที่ควร การทำงานของคณะทำงานในสภาพปัจจุบันจึงไม่สอดคล้องกับสภาพที่ควรจะเป็น

2. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถอธิบายได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย: บทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความแตกต่างจากบทบาทที่ประชาชนมีความคาดหวัง

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และ

สาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าบทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความแตกต่างจากบทบาทที่ประชาชนมีความคาดหวัง เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในขณะทำงานด้านต่างๆ 6 ด้าน จากสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมที่อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีสภาพที่ควรจะเป็นในระดับมากที่สุด จนถึงการวิเคราะห์ค่าดัชนีเพื่อหาลำดับความสำคัญซึ่งพิจารณาจากทั้งสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น ทั้งนี้สมมติฐานมีความสอดคล้องกับสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่ประชาชนในพื้นที่คาดหวังคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยที่มีค่าเฉลี่ยในส่วนของความคาดหวังสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกชมาส เอกเยี่ยม (2557) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: การวิเคราะห์บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่าต้องการให้กำนัน-ผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญกับการเข้ามาดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชนมากที่สุด โดยการดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของคนในชุมชน สร้างความสามัคคีเพื่อลดความขัดแย้ง และควรมีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ทั้งกลางวันและกลางคืน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาดา บุญทอง (2550) ซึ่งศึกษาเรื่องความคาดหวัง การรับรู้ที่มีต่อคุณภาพการให้บริการและแนวโน้มพฤติกรรมกรใช้บริการรถไฟฟ้ามหานคร ของผู้ใช้บริการในกรุงเทพมหานคร ก็พบว่าผู้ใช้บริการมีความคาดหวังต่อคุณภาพการทำงานสูงกว่าการรับรู้จริงหรือสภาพที่เป็นอยู่ซึ่งมีระดับ โดยรวมที่ต่ำกว่า

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

- ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ารับการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพคดีที่หน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นจัดมากขึ้น

- ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

2. คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน

- ควรให้ความรู้หรือส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นแกนนำในการ
จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสำรวจตรวจสอบความต้องการของประชาชน และรับฟังข้อเสนอแนะ
ต่างๆ จากหลายๆ ฝ่าย ที่อาจทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทในการแสวงหาความร่วมมือจาก
ทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน

3. คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนในการประสาน/แสวงหา
งบประมาณ เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบหรือวิธีการพัฒนาตนเองของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในพื้นที่

2. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือ
ผู้นำชุมชนต่างๆ

3. ควรมีการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน

4. ควรดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน
ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ในพื้นที่อื่นๆ

บรรณานุกรม

- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้อง ของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจนจิรา วิศพันธ์. และคณะ (2556). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทักษิณ. บทความวิชาการ. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณรงค์ชัย คงขาว. (2555). บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2557). กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: การวิเคราะห์บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่. งานวิจัย. วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บรรเลง สระมูล. (2546). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านสมรรถนะสารสนเทศ: การศึกษากลุ่มพหุ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญส่ง การเงิน และคณะ. (2558). การพัฒนากระบวนการเพิ่มขีดความสามารถคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลก. วารสารการประชุมวิชาการ: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภาดา บุญทอง. (2550). ความคาดหวัง การรับรู้ที่มีต่อคุณภาพการให้บริการและแนวโน้มพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร ของผู้ใช้บริการในกรุงเทพมหานคร (รถไฟฟ้าใต้ดิน). สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัฐติพร ศิริศรี และคณะ. (2560). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

- วันเพ็ญ เนตรประไพ. (2553). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ. (2554). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ ตำบลคูเต่า จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณชิต มหาวิทยาลัยทักษิณ: สงขลา.
- ศันสนีย์ จันทรสถิตพร. (2549). การพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสมผสานสัมพันธ์สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์. วิทยานิพนธ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวัตรา ภูทองเงิน. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวิทยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกรณ์ คลังข้อง. (2553). บทบาทที่เป็นจริงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เอกพล จันทรสถิตย์พร. (2551). การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกรัฐ ชูหวาน. (2553). บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาคผนวก 1
คณะกรรมการหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1. คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.)

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2470 เริ่มมีการเผยแพร่อุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์และบ่อนทำลายความมั่นคง โดยการปลุกกระดมมวลชนให้เป็นพวกหรืออยู่ใต้อิทธิพลของตน และสร้างหมู่บ้านให้เป็นเขตปลดปล่อย มุ่งสร้างอำนาจรัฐขึ้นในชนบท แล้วแผ่ขยายอิทธิพลเข้าไปในเขตอื่นๆ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) กองทัพอากาศยแนวทางดำเนินการตามพระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ.2518 จัดให้มีการฝึกอบรมประชาชนให้ป้องกันและรักษาความสงบในหมู่บ้านของตน ในช่วงปี พ.ศ.2518 - 2519 ประมาณ 1,000 หมู่บ้าน และจะต้องดำเนินการฝึกอบรมให้แล้วเสร็จตามจำนวนหมู่บ้าน โดยต้องใช้เวลาประมาณ 3 - 5 ปี และขอให้กระทรวงมหาดไทยร่วมดำเนินการในเรื่องนี้ด้วย

กระทรวงมหาดไทยเห็นด้วยกับการดำเนินการข้างต้น จนต่อมามีการยกเลิกพระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ.2518 และประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 ขึ้นมาแทนที่ และเพื่อสนับสนุนแนวทางดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และเพื่อให้การดำเนินการต่อสู้และทำลายคอมมิวนิสต์ ให้เกิดผลดีตามแนวทางที่วางไว้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้รักษาอุดมการณ์ตลอดจนยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่ปฏิบัติในประเทศไทยแล้วนำแนวคิดเหล่านี้มากำหนดเป็นแนวทางด้านความมั่นคงให้สอดคล้องและประสานกัน และต้องยึดประชาชนเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยสร้างกลุ่มชนเป็นรูปประชาธิปไตยในลักษณะเป็นการปกครองท้องถิ่น (อ้างถึงในจินตศุจิ นุ้ยเดิน, 2558) ซึ่งการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองกำหนดให้มีการทำงานในรูปคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (กม.อพป.) โดยมีหลักการสำคัญ คือ การเสริมสร้างความมั่นคงของหมู่บ้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการป้องกันตนเอง ตามสภาพของการรวมตัวของราษฎร สร้างความเข้มแข็ง แก้ปัญหาของหมู่บ้านตนเอง

เจตนารมณ์ในการก่อตั้งคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป.

1. ฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้าน ให้มีศักยภาพ มีจิตสำนึก สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง รักถิ่นฐาน เห็นประโยชน์ของชาติและส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. มีส่วนร่วมในการพัฒนา และป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของชุมชน

3. พัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านให้สูงขึ้นกว่าเดิม อย่างเป็นรูปธรรมและส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในหมู่บ้าน

4. จัดตั้งองค์กรประชาชน ชูศรีรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) สร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัย เพื่อป้องกันประเทศตามยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ

5. ประชาชนร่วมใจกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม จัดให้มีคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน เพื่อบริหารหมู่บ้านของตนเอง โดยการคัดเลือกราษฎรมาเป็นอาสาสมัครเข้ารับการฝึกอบรมให้สามารถพัฒนาและป้องกันหมู่บ้านของตนเองได้แก่

- การฝึกการรักษาความปลอดภัย
- การฝึกพัฒนาและบริการ (พบก.) ในเรื่องการพัฒนาอาชีพและบริการ

สังคมต่างๆ

2. คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 8 ตรี โดยกำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งมีคณะกรรมการมีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 คณะกรรมการปฏิรูประบบข้าราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ได้พิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในสภาวะการณ์ปัจจุบัน (พ.ศ. 2524) ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพและไม่สามารถบริหารงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เท่าที่ควรเนื่องจาก

1. การดำเนินงานหมู่บ้านอยู่ในดุลยพินิจของผู้ใหญ่บ้านเพียงคนเดียว
2. กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ จัดตั้งคณะระดับหมู่บ้านขึ้นซ้ำซ้อนกับหลาย

รูปแบบ

3. รัฐบาลกำหนดนโยบายที่แน่นอนและต่อเนื่องในการสนับสนุนหมู่บ้าน คณะกรรมการปฏิรูปฯ จึงได้เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีให้ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ดำเนินงานของหมู่บ้านอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบในรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้การวินิจฉัยเรื่องต่างๆ เป็นไปอย่างรอบคอบ รัดกุม

3.2 ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้เป็นคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพคือ

- ยึดรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เป็นหลัก
- ปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับรูปแบบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองหรือ อพป.
- ยกเลิกคณะกรรมการระดับหมู่บ้านรูปแบบอื่น (ยกเว้นคณะกรรมการหมู่บ้านรูปแบบ อพป.) ให้ใช้คณะกรรมการหมู่บ้านเพียงคณะเดียว

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2524 ลงมติในหลักการให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปฯ และมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ

เจตนารมณ์ของการมีคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการหมู่บ้านร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้เกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และมีความเป็นเอกภาพ ทั้งนี้คณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นกลไกหลักร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการหมู่บ้าน โดยใช้เวทีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นเวทีในการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของหมู่บ้าน การบริหารงานดังกล่าวของคณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นการสร้างพื้นฐานของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ลดข้อขัดแย้ง ก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองของประชาชนในหมู่บ้าน ตลอดจนช่วยแบ่งเบาภาระของภาครัฐ ลดความซ้ำซ้อนทั้งเวลาและงบประมาณ

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

1. คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.)

การบริหารหมู่บ้านอาสาสมัครพัฒนาและป้องกันตนเอง หมู่บ้าน(อพป.) เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522

โครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป.

พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. คณะหนึ่ง ประกอบด้วย

- ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการกลาง

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกตั้งตามที่นายอำเภอกำหนด มีจำนวนอย่างน้อยห้าคน อย่างมากไม่เกินเจ็ดคน (กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระในตำแหน่ง 4 ปี และการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ)

- หมู่บ้านใดมีผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนันอยู่ด้วย ให้กำนันของหมู่บ้านนั้นเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ให้สารวัตรกำนันและหรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหมู่บ้านของกำนันเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง ให้คณะกรรมการกลางเลือกรองประธานคณะกรรมการกลางหนึ่งคน และเลขานุการหนึ่งคน จากกรรมการกลาง การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยเปิดเผยโดยใช้วิธียกมือ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก

- ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการกลางและคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ประจำหมู่บ้านได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากข้าราชการ หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านนั้น

- ในกรณีที่มีการรวมหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งหมู่บ้าน ถ้าในหมู่บ้านนั้นมีกำนันอยู่ด้วย ให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการกลาง สำหรับกรรมการกลางอื่นๆ ให้เป็นไปตามมาตรา 7 และถ้าหากหมู่บ้านที่มารวมนั้นมีกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้คณะกรรมการกลางเลือกกำนันคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ให้กำนันที่เหลือเป็นรองประธานคณะกรรมการกลาง แต่ถ้าไม่มีกำนันให้คณะกรรมการกลางเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง และให้ประธานคณะกรรมการกลางอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระของคณะกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าตำแหน่งประธานคณะกรรมการกลางว่างลง ก่อนถึงกำหนดออกตามวาระให้ดำเนินการเลือกใหม่และให้ผู้ที่ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป.

1. มีสัญชาติไทย
2. อายุยี่สิบปีบริบูรณ์ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎรในวันเลือกตั้ง
3. มีภูมิลำเนา และถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรอยู่ในหมู่บ้านนั้นมาแล้วติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือน จนถึงวันเลือกตั้ง
4. เป็นผู้เสื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่า ประโยคประถมศึกษาปีที่สี่ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการ เทียบเท่าไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาปีที่สี่ เว้นแต่ท้องถิ่นซึ่งไม่อาจเลือกผู้ที่มีความรู้ดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณาตามที่เห็นสมควรได้

6. ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

7. ไม่เป็นผู้กมลจริต หรือจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกาศกำหนดไว้สำหรับคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่โดยอนุโลม

8. ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

9. ไม่เป็นผู้มีชื่อเสียงในทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

10. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกฐานทุจริตต่อหน้าที่ รวมทั้งในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล หรือกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง ยังไม่พ้นกำหนดสามปี นับตั้งแต่วันที่ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก

11. ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสามปีนับตั้งแต่วันพ้นโทษ

อำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

ในหมู่บ้านให้มีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการกลาง โดยจะมีที่คณะกรรมการกลางพิจารณาตามสมควร ปกติควรมีคณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการปกครอง คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย คณะกรรมการการคลัง คณะกรรมการสาธารณสุข คณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม และคณะกรรมการสวัสดิการและสังคม

การแบ่งหน้าที่กัน เป็นประธานคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกลาง ดังนี้

1. คณะกรรมการการพัฒนา มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพราษฎร และพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ โดยความร่วมมือกับกรรมการฝ่ายอื่นๆ และตามนโยบายของคณะกรรมการกลาง

2. คณะกรรมการปกครอง มีหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร และดูแลกิจการในหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและนโยบายของชาติ แนะนำส่งเสริมราษฎรให้สนใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมสร้างราษฎรให้สนใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการเสริมสร้างความสามัคคีของส่วนรวม และทำหน้าที่ที่มีได้ระบุว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการคณะใดโดยเฉพาะ

3. คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหน่วยกำลังคุ้มครอง รักษาความสงบเรียบร้อย และจัดกำลังเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4. คณะกรรมการการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของหมู่บ้าน

5. คณะกรรมการสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การอนามัยวางแผนครอบครัว และสุขภาพิบาล การรักษาและป้องกันอันตรายสิ่งแวดล้อม

6. คณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การลูกเสือและเยาวชน ตลอดจนกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม การกีฬาและการพักผ่อนหย่อนใจ

7. คณะกรรมการสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิการของราษฎร และสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ตามความจำเป็น

2. คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

รูปแบบของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1. คณะกรรมการหมู่บ้านหรือ กม. ถือปฏิบัติตาม พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งแก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย กรรมการ 2 ประเภท คือ

1.1 กรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่ม หรือองค์กรในหมู่บ้าน

1.2 กรรมการหมู่บ้านโดยการเลือก ได้แก่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวน 2-10 คน โดยให้ที่ประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้กำหนดจำนวนที่พึงมีในหมู่บ้าน

2. ตาม พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 ได้กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 กำหนดให้กรรมการหมู่บ้านเลือกรองประธานกรรมการหมู่บ้านจากกรรมการหมู่บ้าน โดยตำแหน่งคนหนึ่ง และจากกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอีกคนหนึ่ง โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านเลือกรองประธานคนใดคนหนึ่งเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง และประธานคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน และให้คณะกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเหรัญญิก ส่วนกรรมการหมู่บ้านคนอื่นๆ ก็จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานของคณะทำงานด้านต่างๆ

ภาคผนวก 2

คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อปป.)

อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ที่	หมู่ที่	ตำบล	ชื่อบ้าน	ประเภท		จำนวนผู้มีสิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้าน
				อปป.	กม.	
1	1	ทรายขาว	บ้านลำห้วย	✓		706
2	2	ทรายขาว	บ้านหลวงจันทร์	✓		461
3	3	ทรายขาว	บ้านทรายขาวออก	✓		582
4	4	ทรายขาว	บ้านควนลังงา	✓		551
5	5	ทรายขาว	บ้านทรายขาวตก	✓		426
6	6	ทรายขาว	บ้านลำอาน	✓		494
7	1	มะกรูด	บ้านยางแดง	✓		454
8	2	มะกรูด	บ้านโพธิ์	✓		559
9	3	มะกรูด	บ้านแลแป	✓		479
10	4	มะกรูด	บ้านนาค้อใต้	✓		772
11	5	มะกรูด	บ้านป่ากัน	✓		646
12	6	มะกรูด	บ้านมะกรูด	✓		501
13	7	มะกรูด	บ้านหรั่ง	✓		812
14	1	ทุ่งพลา	บ้านทุ่งพลา	✓		449
15	2	ทุ่งพลา	บ้านป่าไร่	✓		477
16	3	ทุ่งพลา	บ้านเกาะตา	✓		859
17	4	ทุ่งพลา	บ้านห้วยเงาะ	✓		368
18	5	ทุ่งพลา	บ้านเกาะวิหาร	✓		739
19	1	บางโคระ	บ้านทุ่งศาลา	✓		438
20	2	บางโคระ	บ้านบางโคระ	✓		427
21	3	บางโคระ	บ้านฉาง	✓		290
22	4	บางโคระ	บ้านบุ	✓		381
23	5	บางโคระ	บ้านลือแตก	✓		467
24	1	ช้างให้ตก	บ้านสวนนอก	✓		330
25	2	ช้างให้ตก	บ้านมะปรางมัน	✓		385
26	3	ช้างให้ตก	บ้านช้างให้ตก	✓		488

ที่	หมู่ที่	ตำบล	ชื่อบ้าน	ประเภทคณะกรรมการหมู่บ้าน		จำนวนผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน
				อปป.	กม.	
27	4	ช้างให้ตัก	บ้านปูลุหรน	✓		570
28	5	ช้างให้ตัก	บ้านป่าลาม	✓		453
29	1	นาเกตู	บ้านนาเกตู	✓		718
30	2	นาเกตู	บ้านชะเมา	✓		621
31	3	นาเกตู	บ้านควนลาแม	✓		811
32	4	นาเกตู	บ้านคลองช้าง	✓		957
33	5	นาเกตู	บ้านบาโงฆาติง	✓		433
34	6	นาเกตู	บ้านหัวควน	✓		674
35	7	นาเกตู	บ้านคลองกลางออก		✓	755
36	1	นาประคู้	บ้านนาประคู้	✓		1390
37	2	นาประคู้	บ้านกล้วย	✓		721
38	3	นาประคู้	บ้านหัวเป็ยะ	✓		551
39	4	นาประคู้	บ้านยางแดง	✓		630
40	5	นาประคู้	บ้านควนประ	✓		532
41	6	นาประคู้	บ้านตลาดนาประคู้		✓	1439
42	7	นาประคู้	บ้านศาลาลาก	✓		831
43	8	นาประคู้	บ้านสลาม	✓		586
44	1	ปากล่อ	บ้านบางง	✓		385
45	2	ปากล่อ	บ้านคลองหิน	✓		774
46	3	ปากล่อ	บ้านพระยา		✓	310
47	4	ปากล่อ	บ้านบ่อหว้า	✓		637
48	5	ปากล่อ	บ้านชมพู	✓		358
49	6	ปากล่อ	บ้านปากล่อ	✓		269
50	7	ปากล่อ	บ้านโพงโพงนอก	✓		649
51	8	ปากล่อ	บ้านโพงโพงใน	✓		995
52	9	ปากล่อ	บ้านปลักใหญ่	✓		121

ที่	หมู่ที่	ตำบล	ชื่อบ้าน	ประเภท คณะกรรมการหมู่บ้าน		จำนวนผู้มี สิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้าน
				อปป.	กม.	
53	1	โคกโพธิ์	บ้านกะโตะ	✓		328
54	2	โคกโพธิ์	บ้านเคียน		✓	578
55	3	โคกโพธิ์	บ้านต้นธง		✓	523
56	4	โคกโพธิ์	บ้านโคกโพธิ์		✓	1466
57	5	โคกโพธิ์	บ้านคลองช้าง		✓	309
58	6	โคกโพธิ์	บ้านทุ่งยาว		✓	458
59	7	โคกโพธิ์	บ้านดอน		✓	1043
60	8	โคกโพธิ์	บ้านสามยอด	✓		900
61	9	โคกโพธิ์	บ้านนิคมฯ โคกโพธิ์		✓	375
62	10	โคกโพธิ์	บ้านท่าคลอง		✓	548
63	11	โคกโพธิ์	บ้านคลองปอม		✓	392
64	12	โคกโพธิ์	บ้านพรุ		✓	516
65	1	ป่าบอน	บ้านป่าบอน		✓	598
66	2	ป่าบอน	บ้านดอนเค็ด		✓	447
67	3	ป่าบอน	บ้านนาค้อ		✓	372
68	4	ป่าบอน	บ้านนาค้อกลาง	✓		375
69	5	ป่าบอน	บ้านนาค้อเหนือ	✓		915
70	1	ท่าเรือ	บ้านหัวควน		✓	373
71	2	ท่าเรือ	บ้านควนเปล	✓		512
72	3	ท่าเรือ	บ้านประคู้	✓		312
73	4	ท่าเรือ	บ้านควนแดน	✓		512
74	5	ท่าเรือ	บ้านท่าเรือ		✓	511
75	6	ท่าเรือ	บ้านโคกอัน	✓		771
76	7	ท่าเรือ	บ้านควนกะลาทอง		✓	523
77	1	ควนโนรี	บ้านแม่ก้ง	✓		580
78	2	ควนโนรี	บ้านช้างไห้ออก	✓		471

ที่	หมู่ที่	ตำบล	ชื่อบ้าน	ประเภทคณะกรรมการหมู่บ้าน		จำนวนผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน
				อปป.	กม.	
79	3	ควนโนรี	บ้านส้ม		✓	982
80	4	ควนโนรี	บ้านหนองครก	✓		270
81	5	ควนโนรี	บ้านตุปะ	✓		861
82	6	ควนโนรี	บ้านคลองกลาง	✓		484
รวม				62	20	48,016

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ภาคผนวก 3
แบบสอบถามงานวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของ

คณะกรรมการหมู่บ้าน

กรณีศึกษา : คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

เลขที่แบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษา : คณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอ โคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยมีรายละเอียดของคำถามดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 6 ด้าน จำนวน 42 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามนี้ไม่ได้สร้างมาเป็นข้อสอบ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีคำตอบข้อใดถูกหรือผิด ท่านควรตอบทุกข้อคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง ตรงกับความคิดเห็นหรือตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านให้มากที่สุด

3. คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและจะประมวลผลเป็นรายงานในภาพรวม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคั้งนี้

ชูโฮมิน สาและ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. อายุ 20 – 30 ปี 2. อายุ 31 – 40 ปี
 3. อายุ 41 – 50 ปี 4. อายุ 51 – 60 ปี
 5. อายุ 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. หรือเทียบเท่า 4. อนุปริญญา / ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ศาสนา

1. พุทธ 2. คริสต์
 3. อิสลาม 4. อื่นๆ (ระบุ)

5. อาชีพ

1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 2. ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ
 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 4. เกษตรกร
 5. รับจ้างทั่วไป 6. อื่นๆ (ระบุ)

6. รายได้ต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 15,000 บาท 2. 15,001 – 20,000 บาท
 3. 20,001 – 25,000 บาท 4. 25,001 บาท ขึ้นไป

ข้อ	ข้อความ	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 2 : ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย											
8	คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้งที่เกิด เหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน										
9	คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีการสร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัยต่างๆ มีการ ทำงานที่ชัดเจน ไม่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่										
10	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการช่วยเหลือ ประนีประนอมข้อพิพาทต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้าน อย่างเป็นธรรม										
11	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการตรวจตรารักษา ความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ										
12	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการคุ้มครองและดูแล ทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน										
13	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการป้องกันบรรเทา สาธารณภัย และภัยอันตรายของหมู่บ้านอย่างทันที่ทั่วถึง										
14	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการส่งเสริมให้ราษฎร ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ										
ด้านที่ 3 : ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน											
15	คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือหน่วยงาน รัฐจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือการจัดประชาคม หมู่บ้าน										
16	คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านของ ท่านทุกครั้งที่มีการประชาคมหมู่บ้าน										
17	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการจัดทำแผนพัฒนา หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก										

ข้อ	ข้อความ	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 6 : ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม											
36	คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดี มีการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน										
37	คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่านมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นประจำ										
38	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง										
39	คณะกรรมการหมู่บ้านของท่านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที										
40	มีการอนุรักษ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ ตามจารีตประเพณีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี										
41	จัดให้มีการระดมทุนหรือวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน										
42	มีการนำบริบทสังคม ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มาใช้ในการพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม										

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

1. ท่านประสบปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

ขอขอบพระคุณสำหรับการให้ข้อมูล

ภาคผนวก 4
ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

รายการ	แบบทดสอบ	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
1	1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	14	+1	+1	+1	2	1	ใช้ได้
3	15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	16	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	1.19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

รายการ	แบบทดสอบ	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
	21	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	22	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	23	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	24	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	25	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	26	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	27	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	28	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	29	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	30	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	31	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	32	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	33	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	34	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	35	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	36	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	37	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	38	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	39	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	40	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	41	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	42	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก 5
ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

	Mean if Item Deleted	Variance if Item Deleted	Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	206.00	85.586	-.008	.812
A2	206.13	83.430	.224	.807
A3	206.13	82.878	.286	.806
A4	206.03	80.171	.639	.798
A5	206.37	82.378	.238	.807
A6	206.80	80.097	.313	.805
A7	205.87	87.085	-.230	.815
A8	206.10	79.403	.492	.799
A9	205.93	83.099	.331	.805
A10	205.87	85.292	.010	.813
A11	205.83	83.454	.390	.805
A12	206.07	80.064	.632	.798
A13	206.03	80.378	.613	.799
A14	206.20	80.303	.567	.799
A15	206.17	83.247	.207	.808
A16	206.13	83.982	.163	.809
A17	205.73	85.720	.000	.810
A18	206.10	79.403	.696	.796
A19	206.03	80.516	.596	.799
A20	206.03	80.516	.596	.799
A21	206.10	79.403	.492	.799
A22	206.07	80.064	.632	.798

	Mean if Item Deleted	Variance if Item Deleted	Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A23	206.07	80.133	.540	.799
A24	206.20	83.062	.259	.806
A25	206.23	80.875	.439	.801
A26	206.50	81.431	.202	.810
A27	206.77	81.013	.218	.809
A28	208.77	87.702	-.186	.821
A29	206.13	82.120	.185	.810
A30	206.03	82.378	.247	.807
A31	206.07	80.064	.632	.798
A32	206.20	79.062	.511	.798
A33	206.33	79.264	.499	.798
A34	206.80	83.407	.098	.813
A35	206.20	82.166	.312	.805
A36	205.93	82.064	.297	.805
A37	207.83	92.764	-.521	.832
A38	206.37	85.689	-.050	.821
A39	206.27	81.582	.273	.806
A40	206.07	79.651	.591	.798
A41	206.30	82.148	.253	.806
A42	206.50	82.121	.214	.808

Reliability Coefficients 42 Items

Cronbach's Alpha = .808

หมายเหตุ

- A1 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีการจัดฝึกอบรมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอ
- A2 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นคนมีศักยภาพอย่างเป็นรูปธรรม
- A3 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการประชุมกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- A4 หมายถึง ในหมู่บ้านมีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานในคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่างๆ เป็นประจำ
- A5 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้าน
- A6 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบถึงมติการประชุมต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของราษฎร
- A7 หมายถึง มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี โดยมีการปิดประกาศและแจ้งให้ราษฎรในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงกัน
- A8 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่านมีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน
- A9 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่านมีการสร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัยต่างๆ มีการทำงานที่ชัดเจน ไม่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่

- A10 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการช่วยเหลือประนีประนอมข้อพิพาทต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม
- A11 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ
- A12 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการคุ้มครองและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน
- A13 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และภัยอันตรายของหมู่บ้านอย่างทันที่
- A14 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ
- A15 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อปป.) ในหมู่บ้านของท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือหน่วยงานรัฐจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือการจัดประชาคมหมู่บ้าน
- A16 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อปป.) ในหมู่บ้านของท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านของท่านทุกครั้งที่มีการประชาคมหมู่บ้าน
- A17 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก
- A18 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการเสนอของบประมาณจากภายนอกเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

- A19 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน เปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ ของราษฎรในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ
- A20 หมายถึง แผนงานและโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านของท่านได้นำมาจากความต้องการ และปัญหาของราษฎรในหมู่บ้านอย่างแท้จริง
- A21 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการร่วมกันสำรวจค้นหาปัญหาที่มีผลกระทบต่อราษฎรก่อนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกครั้ง
- A22 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีส่วนร่วมในการช่วยติดต่อประสานงานการค้าระหว่างประชาชนในหมู่บ้านกับพ่อค้าแม่ขายต่างพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้ที่ดีขึ้น
- A23 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่านมีแนวคิดใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนมาแนะนำเสนอประชาชนในหมู่บ้านอยู่บ่อยครั้ง
- A24 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน
- A25 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการจัดทำโครงการการพัฒนาอาชีพด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม
- A26 หมายถึง มีการสนับสนุนและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในหมู่บ้านของท่าน เช่น การพูดคุย ประชุม และการจัดกิจกรรมให้ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

- A27 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของส่วนราชการที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้ท่านทราบอย่างสม่ำเสมอ
- A28 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของชุมชนไปสู่ส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น
- A29 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อปป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีการช่วยดูแลระบบสุขภาพ ความสะอาดในหมู่บ้าน ไม่เคยปล่อยปละละเลยหากพบเห็นหมู่บ้านไม่สะอาด
- A30 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อปป.) ในหมู่บ้านของท่านมีการรณรงค์การคัดแยกขยะในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม
- A31 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการระบบสาธารณสุขมูลฐานให้กระจายไปยังประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม
- A32 หมายถึง ในท้องถิ่นที่มีการสอดส่องดูแล และรักษาสภาพคันคลอง และทางน้ำชลประทานที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ
- A33 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านมีการร่วมกับราษฎรในพื้นที่ คอยสอดส่องดูแล หรือคอยช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างทันที่
- A34 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ราษฎรในพื้นที่ เกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- A35 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน มีการจัดสวัสดิการในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- A36 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่าน มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดี มีการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน
- A37 หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในหมู่บ้านของท่านมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นประจำ
- A38 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่าน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง
- A39 หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านของท่านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที
- A40 หมายถึง มีการอนุรักษ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ ตามจารีตประเพณีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี
- A41 หมายถึง จัดให้มีการระดมทุนหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- A42 หมายถึง มีการนำบริบทสังคม ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มาใช้ในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล

นายชูไฮมิน สาและ

รหัสประจำตัวนักศึกษา

5710521513

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

รัฐศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2553

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ที่ทำการปกครองอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี